

Saksframlegg

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
049/24	Eldrerådet	19.11.2024
042/24	Ungdomsråd	19.11.2024
070/24	Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	19.11.2024
063/24	Innvandrerråd	19.11.2024
034/24	Hovedutvalg for budsjett og økonomi	19.11.2024
039/24	Administrasjonsutvalget	20.11.2024
071/24	Hovedutvalg for eiendom og teknisk drift	20.11.2024
062/24	Hovedutvalg for helse, omsorg og mestring	20.11.2024
086/24	Hovedutvalg for miljø, kultur og næring	20.11.2024
080/24	Hovedutvalg for oppvekst og kvalifisering	20.11.2024
156/24	Formannskapet	27.11.2024
	Kommunestyret	

Strategidokumentet 2025 - 2028 Larvik kommune**KOMMUNEDIREKTØRENS FORSLAG TIL VEDTAK:**

1. Strategidokument 2025–2028 pr 30.10.2024, med mål og økonomiske rammer pr. virksomhet, vedtas.
2. Rammene for drift 2025–2028 vedtas slik det fremgår av forskriftsskjema § 5–4 Bevilgningsoversikt drift med 3,199 mrd kr, og fordelt pr. rammeområde slik det fremgår av forskriftsskjema § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto i kommunedirektørens forslag.
3. Rammene for investeringer 2025–2028 vedtas slik det fremgår av forskriftsskjema § 5–5 Bevilgningsoversikt investering (første ledd), og fordelt på enkeltprosjekter under kapitlene til det enkelte tjenesteområde. For 2025 fastsettes beløpet til 771,7 mill kr. Det bevilges i tillegg til dette 25,3 mill kr i «Tilskudd til andres investeringer», bestående av 0,0 mill kr til Bølgen kulturhus og 25,3 mill kr til Larvik kirkelige fellesråd.
4. Det tas opp eksterne lån til investeringer med til sammen inntil 525,8 mill kr i 2025, jf. “Bruk av lån” i §5-5 Bevilgningsoversikt investering (første ledd).
5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å bestemme tidspunkt og betingelser for låneopptak til investeringer. Dette gjelder også valg av långiver og låneform innenfor grensene i den finansstrategi som er vedtatt av kommunestyret. Lånene nedbetales i henhold til kommunelovens regler for minimumsavdrag (§ 14–18. *Avdrag på lån*).
6. Det tas opp lån på 150 mill kr innenfor ordningen med Startlån i Husbanken i 2025. Dette kommer i tillegg til lån til ordinære investeringer, jf pkt 4 og 5 over. Oppstår det behov for ytterligere låneopptak i løpet av 2025, tas det opp ved behandlingen i 1. eller 2. rapportering.

Lån til videreutlån og mottatte avdrag på videreutlån føres i investeringsbudsjettet og investeringsplanen etter kommuneloven § 14–17.

7. Følgende økonomiske styringsmål vedtas for Larvik kommune:
 - a. Årlig vekst i kommunens lånegjeld, skal ikke overstige veksten i kommunens frie inntekter. Rapporteringen på utviklingen skal minst vise fordelingen på gjeld som dekkes av kommunale avgifter (VAR-gjeld), gjeld som har rentekompensasjonsordning knyttet til seg og resterende gjeld (kjernegjeld). Midler som lånes i Husbanken for videre utlån, skal holdes utenfor beregningen. Egenfinansiering ved investeringer skal ligge på minimum 15 %.
 - b. Finansielt styringsmål for resultatgrad (netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter) settes til minimum 0,5 % for Strategidokument 2025–2028. Det forblir et langsiktig mål at Larvik kommune skal kunne budsjettere med en resultatgrad på 1,5 %.
 - c. Den frie delen av disposisjonsfondet skal på sikt utgjøre minst 5 % av driftsinntektene. Avsetninger utover dette skal i utgangspunktet benyttes til egenfinansiering av investeringer.
 - d. Larvik kommunes kjernegjeld (definert som brutto lånegjeld minus VAR- gjeld, gjeld med rentekompensasjon og gjeld i Husbanken som videreutlånes) skal reduseres, slik at den på sikt ikke overstiger 70 % av kommunens frie inntekter.
8. Fullmakter til budsjettreguleringer og endringer i budsjetttrammer:
 - a. Kommunedirektøren gis fullmakt til å budsjettregulere avsetninger innenfor sentrale utgifter/inntekter knyttet opp mot pensjon og lønnsoppgjør, og fordele disse avsetningene på virksomhetene/rapporteringsområdene.
 - b. Kommunedirektøren gis fullmakt til å tilpasse virksomhetenes vedtatte budsjetttrammer i takt med gjennomføringen av vedtatte administrative endringer av organisering og gjennomføring av omstillings- og effektiviseringstiltak, som ikke påvirker de politisk vedtatte prioriteringene. Endringene rapporteres i 1. og 2. rapportering.
 - c. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre ubrukte lånemidler til Startlån ved årsslutt til neste år. Overført beløp rapporteres i 1. rapportering.
 - d. Økt strømbudsjett på 30 mill kr hvert år i økonomiplanen videreføres. Midlene er budsjettet på sentrale poster og kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele den ut på virksomhetene gjennom 2025 i takt med utviklingen i strømprisene. Bølgen, Larvik kirkelige fellelsråd og Det nasjonale aldershjem for sjømenn kan også tildeles midler fra denne sentrale potten etter en nærmere vurdering.
9. I 2025 rapporterer kommunedirektøren til kommunestyret om den regnskapsmessige og driftsmessige utviklingen i kommunen slik; det fremmes 1. rapportering til behandling i hovedutvalg/formannskap/kommunestyret i fjerde møterunde på våren. Det fremmes videre en 2. rapportering til behandling i andre møterunde etter sommeren. Med unntak av møterunden i februar og desember går månedssrapportene som meldinger i alle møteseriene.
10. Innføring av ny kunstordning i henhold til vedtak KST- 037/21 utsettes ytterligere ett år og vurderes på nytt i 2025 grunnet kommunens økonomiske situasjon. Dagens kunstordning etter vedtak i KST-sak 035/17 videreføres i 2025.
11. Kommunale gebyrer, og andre betalingssatser for 2025 vedtas i samsvar med spesifikasjonen under kapittelet for *Gebyr- og betalingssatser* i Strategidokumentet 2025–2028. Priser på selvkostbaserte tjenester skal balansere utgifter og inntekter for feiing, vann, avløp, renovasjon og slam.

12. Budsjettet for kontrollarbeid for 2025 foreslås redusert med kr 500 000 fra 2024 nivå til kr 2 838 000 og oppfyller dermed ikke kontrollutvalgets budsjettvedtak i møte 1. oktober 2024, sak 51/24, med en foreslått ramme på kr 3 500 000.
13. Kommunedirektøren får fullmakt til i nødvendig grad å budsjettregulere investeringsbudsjettene i 2024 og 2025 i samsvar med de gjenbevilgninger som er gjort i 2024 (nedregulering i 2024 og oppregulering i 2025). Når regnskapstallene for 2024 er klare, gjøres det en endelig beregning av gjenstående behov for gjenbevilgninger og sak om dette fremmes for kommunestyret.
14. Ved merforbruk gjennom året fremmer kommunedirektøren forslag til tiltak umiddelbart, til vedtak i 1. rapportering og 2. rapportering.
15. Larvik kommunes strategi for anskaffelse av kjøretøy følger "Forskrift om utslippskrav til kjøretøy ved offentlig anskaffelse til veitransport". Lokalt vedtak om fossilfrie kjøretøy (KST-293/18) utgår, og reguleres av nevnte statlige forskrift. Se tilhørende oppdrag i Tjenesteområdet "Interne funksjoner" i forslag til Strategidokument.
16. Programmet Framtidas kommune erstatter programmet Bærekraft 2030 og tilhørende underprosjekter.
17. Kommunedirektørens forslag til utredninger vedtas som beskrevet i kommunedirektørens forslag til Strategidokument 2025–2028 under kapittelet "Kommunedirektørens forslag til utredning".
 - a. Strategidokument 2025–2028: Flere under samme tak
 - b. Strategidokument 2025–2028: Forbedring av forebyggende arbeid
 - c. Strategidokument 2025–2028: Hvordan få flere i aktivitet
 - d. Strategidokument 2025–2028: Institusjonsstruktur
 - e. Strategidokument 2025–2028: Nye samarbeidsformer i Vekst og AoK
 - f. Strategidokument 2025–2028: PwC ET6 Parkeringsavgifter
 - g. Strategidokument 2025–2028: PwC IFO10 Reduksjon i overføringer til Vestfoldmuseene
 - h. Strategidokument 2025–2028: PwC VS3: Vurdere svømmehallstruktur
 - i. Strategidokument 2025–2028: PwC VS9: Utrede ny driftsform for Servicetorget
 - j. Strategidokument 2025–2028: Samarbeid avlastning
 - k. Strategidokument 2025–2028: Sammenslåing flyktningtjenester NAV, barnevern og LLS
 - l. Strategidokument 2025–2028: Skolestruktur
 - m. Strategidokument 2025–2028: Strategi for rehabiliteringstilbudet
 - n. Strategidokument 2025–2028: Strategisk kompetanse- og bemanningsplan
 - o. Strategidokument 2025–2028: Universelle tiltak hos helsesykepleiere
 - p. Strategidokument 2025–2028: Utrede potensial for kommunale inntekter som følge av etablering av solkraftverk
 - q. Strategidokument 2025–2028: Utrede potensial for kommunale inntekter som følge av etablering av vindkraftverk
 - r. Strategidokument 2025–2028: Vurdere organisasjonsform for Bølgen
 - s. Strategidokument 2025–2028: Økt utbytte Larvik Havn
18. Kommunedirektøren finner ikke rom for å tildele midler til følgende ekstraordinære søknader om tilskudd (søknader som ikke passer inn i kommunens ordinære tilskuddsordninger):

- a. Søker: Stiftelsen Tollerodden, tiltak: Årlig tilskudd til basisfinansiering av drift og vedlikehold økes fra kr 500 000 til kr 700 000 i 2025. I årene 2026–2028 ligger det kr 0 i kommunedirektørens forslag og det søkes derfor om en årlig økning i tilskudd på kr 700 000 for årene 2026–2028.
- b. Søker: Berg Nærmiljøsentre, tiltak: delfinansiering av egenandel som frivillighetssentralen må stille med for å kunne motta statlig tilskudd i ordningen for frivilligsentraler, årlig søknadsbeløp 2025–2028: kr 350 000.
- c. Søker: Kirkens SOS Tunsberg, tiltak: selvmordsforebyggende døgnåpen krisetelefon, søknadsbeløp 2025: kr 100 000.
- d. Søker: Stavern Kystkultursentre, tiltak: rehabilitering Fiskernes hus – skifte utvendig panel, dører og vinduer, samt innvendig malingsarbeid, årlig søknadsbeløp for 2025 og 2026: kr 500 000.

Saksbehandler: Kommunalsjef Atle Willems

Vedtak som innstilling fra Eldrerådet, 19.11.2024 - 049/24

Saken tas til orientering.

Vedtak som innstilling fra Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, 19.11.2024 - 070/24

Saken tas til orientering.

Vedtak som innstilling fra Hovedutvalg for oppvekst og kvalifisering, 20.11.2024 - 080/24

Saken tas til orientering

Vedtak som innstilling fra Hovedutvalg for miljø, kultur og næring, 20.11.2024 - 086/24

Saken tas til orientering.

Vedtak som innstilling fra Hovedutvalg for eiendom og teknisk drift, 20.11.2024 - 071/24

Saken tas til orientering

Vedtak som innstilling fra Hovedutvalg for helse, omsorg og mestring, 20.11.2024 - 062/24

Strategidokumentet 2025 - 2028 tas til orientering.

Vedtak som innstilling fra Hovedutvalg for budsjett og økonomi, 19.11.2024 - 034/24

Kommunedirektørens forslag til strategidokument tas til orientering.

Eldrerådet 19.11.2024

Møtebehandling:

Kommunedirektørens representant innledet og orienterte om sakens innhold og status tiltak for helse og mestring.

Kommunedirektørens representant svarte opp spørsmål underveis.

Eldrerådet ser med bekymring av at lavterskel og velferdstiltak er foreslått fjernet i strategidokumentet, feks biblioteket i Stavern, Tårngården og Bukta eldresenter.

Eldrerådet tar saken om strategidokumentet 2025 - 2028 til orientering.

ELD - 049/24 Vedtak

Saken tas til orientering.

Innvanderråd 19.11.2024

Møtebehandling:

Rådsleder fremmer forslag om å ta saken til orientering, dette forslaget settes opp mot kommunedirektørens forslag til vedtak under votering. Kommunedirektørens forslag til vedtak får ingen stemmer, rådsleders forslag blir enstemmig vedtatt.

IVR - 063/24 Vedtak

Innvanderrådet tar Strategidokumentet 2025-2028 til orientering.

Ungdomsråd 19.11.2024

Møtebehandling:

Ungdomsrådet fremmet følgende endringer i kommunedirektørens forslag til strategidokument 2025-2028:

1. Hvarnes skole legges ikke ned
2. Langestrand skole legges ikke ned
3. Teaterhuset Munken selges ikke

Votering:

Hvert av punktene ble votert over, med følgende resultat:

1. Enstemmig vedtatt
2. Vedtatt med 10 stemmer mot 1 stemme
3. Enstemmig vedtatt

UR - 042/24 Vedtak

UR anbefaler å vedta kommunedirektørens forslag til strategidokument 2025-2028, med følgende endringer:

1. Hvarnes skole legges ikke ned
2. Langestrand skole legges ikke ned
3. Teaterhuset Munken selges ikke

Hovedutvalg for budsjett og økonomi 19.11.2024

Møtebehandling:

Strategidokumentet, foreslått av Morten Riis-Gjertsen, Høyre

Kommunedirektørens forslag til strategidokument tas til orientering.

Per Manvik, Frp, redegjorde for posisjonens kommende budsjettforslag, som vil bli lagt frem i formannskapet.

Kommunedirektøren opplyste om at det er en feil i kommunedirektørens forslag, i og med at fremlagt forslag om kutt i Kontrollutvalgets budsjett ikke er lovlig. Det er kun kommunestyret som kan foreslå endringer i Kontrollutvalgets budsjett.

Rolf Kristian Gjerstad, H, stilte spørsmål ved hvorfor det ikke er satt av midler til kommunevalget i 2027.

Gjerstad ba videre om at det legges inn en komplett investeringsoversikt, og at sidene merkes med hvilket tjenestoområde den aktuelle teksten beskriver.

Utvalgsleder fremmet forslag om at utvalget tar kommunedirektørens forslag til strategidokument til orientering.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

HBØ - 034/24 Vedtak

Kommunedirektørens forslag til strategidokument tas til orientering.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne 19.11.2024

Møtebehandling:

Sak 70/24. , foreslått av Olav Nordheim., Senterpartiet
RMNF tar saken til orientering.

Møteleder innledet og informerte rådet om at spørsmål som gjelder strategidokumentet kan sendes skriftlig til kommunalsjefen. Politiske spørsmål og svar oppdateres på den kommunale nettsiden hver fredag frem til 06.12.24.

Representant Olav Nordheim (SP) redegjorde for sitt forslag til vedtak. Forslaget om å ta saken til orientering ble enstemmig vedtatt.

RMNF - 070/24 Vedtak

Saken tas til orientering.

Administrasjonsutvalget 20.11.2024

Møtebehandling:

Strategidokumentet ble enstemmig tatt til orientering.

ADM - 039/24 Vedtak

Strategidokumentet tas til orientering.

Hovedutvalg for eiendom og teknisk drift 20.11.2024

Møtebehandling:

Finn Øivind Gabrielsen, H, foreslo i møtet at Strategidokumentet 2025 - 2028 Larvik kommune tas til orientering.

Dette ble votert over og enstemmig vedtatt.

Protokolltilførsel

På vegne av Senterpartiet, AP, INP og Venstre er vi uenig med kommunedirektørens forslag men på dette tidspunkt og i dette forumet velger vi å ta saken til orientering.

Protokolltilførsel ble godkjent av møteleder i møtet.

HET - 071/24 Vedtak

Saken tas til orientering

Hovedutvalg for helse, omsorg og mestring 20.11.2024

Møtebehandling:

Helse og mestring 20.11.2024, foreslått av Kari Larsen Foss-Pedersen, Arbeiderpartiet
Strategidokumentet 2025 - 2028 Larvik kommune tas til orientering

Møteleder innledet og åpnet for dialog.

Representant Kari Larsen Foss-Pedersen (AP) fremmet forslag om å ta Strategidokumentet 2025 - 2028 til orientering.

Saken gikk til votering, et enstemmig utvalg stiller seg bak forslaget til representant Kari Larsen Foss-Pedersen (AP).

HOM - 062/24 Vedtak

Strategidokumentet 2025 - 2028 tas til orientering.

Hovedutvalg for miljø, kultur og næring 20.11.2024

Møtebehandling:

Endre punkt 8d, foreslått av Stig Moe Halvorsen, Venstre
Under punk 8D står følgende punkt som endres fra:

- "Økt strømbudsjett på 30 mill kr hvert år i økonomiplanen videreføres. Midlene er budsjettet på sentrale poster og kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele den ut på virksomhetene gjennom 2025 i takt med utviklingen i strømprisene. Bølgen, Larvik kirkelige fellesråd og Det nasjonale aldershjem for sjømenn kan også tildeles midler fra denne sentrale potten etter en nærmere vurdering"
-

Til

"Økt strømbudsjett på 30 mill kr hvert år i økonomiplanen videreføres. Midlene er budsjettet på sentrale poster og kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele den ut på virksomhetene gjennom 2025 i takt med utviklingen i strømprisene. Bølgen, **Munken** Larvik kirkelige fellesråd og Det nasjonale aldershjem for sjømenn kan også tildeles midler fra denne sentrale potten etter en nærmere vurdering"

Endringen vi foreslår er altså å inkludere Munken i denne strømdrøiningen

Utvalgsleder Sørensen, Frp fremmet i møte forslag om at saken tas til orientering.

Votering:

Det ble votert alternativt over forslaget til kommunedirektøren satt opp mot Sørensen, Frp sitt forslag og Sørensen sitt forslag ble anbefalt vedtatt med 10 mot 1 stemmer.

10 = Frp 2, H 2, Krf 2, INP 1, Ap 2, MDG 1

1 = V 1

HMKN - 086/24 Vedtak

Saken tas til orientering.

Hovedutvalg for oppvekst og kvalifisering 20.11.2024

Møtebehandling:

Strategidokumentet 2024 - 2027 Larvik kommune, foreslått av Dorthe Kyvik Bårnes, Kristelig folkeparti

Saken tas til orientering

Sak 80/24 - Strategidokumentet 2025 - 2028 Larvik kommune. , foreslått av Olav Nordheim., Senterpartiet

1. Hvarnes og Langestrand skoler videreføres.

2. Rammetilskudd og øvrige overføringer fra Staten er ikke nok til å dekke utgiftene til tjenester innbyggerne i Larvik kommune har krav på og fortjener. Derfor videreføres Eiendomsskatt med 1 - en - promille.

Kommunedirektørens forslag til vedtak, falt enstemmig med 10 stemmer

Dorthe Kyvik Bårnes (Krf) sitt tilleggssforslag ble ble enstemmig vedtatt.

1.Olav Nordheim (Sp) sitt tilleggssforslag: falt med 9 stemmer (2Krf, 2H, 2Frp, 1V, 1SV, 1Ap) mot 1 stemme 1(Sp)

HOK - 080/24 Vedtak

Saken tas til orientering

Formannskapet 27.11.2024

Møtebehandling:

Budsjettforslag fra Senterpartiet, foreslått av Eliza Maria Gudem, Senterpartiet

Senterpartiet**Endringsoversikt, tall i tusen kr**

Tiltak drift	2025	2026	2027	2028
Forvaltning eiendomsskatt	3 500	4 000	4 000	4 000
Bunnfradrag eiendomsskatt	7 000	7 000	7 000	7 000
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO1: Reduksjoner i utgifter til kirke (Larvik kirkelige fellesråd)	1 000	2 220	3 500	3 500
Strat.dok.2025-2028: Redusere budsjett i kontrollutvalget	500	500	500	500
Strat.dok.2025-2028: PwC HM7: Avvikle Huset	1 350	1 800	1 800	1 800
Strat.dok.2025-2028: Endre Bukta og Tårngården (sykehjem)	525	700	700	700
Legge Grønn omsorg ut på anbud	2 500	2 500	2 500	2 500
Økt grunnbemanning	10 000	10 000	10 000	10 000
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	2 582	6 155	6 155	6 155
Strat.dok.2025-2028: Organisasjonsjustering barnevern	766	1 232	1 232	1 232
Strat.dok.2025-2028: PwC VS6: Redusere tilskudd til lag og foreninger	2 500	2 500	2 500	2 500
Strat.dok.2025-2028: PwC VS4: Legge ned Stavern bibliotek	300	600	600	600
Strat.dok.2025-2028: PwC VS7: Økt brukerbetaling Kulturskolen	180	180	180	180
Strat.dok.2025-2028: PwC VS7: Organisasjonsjustering Kultur og Idrett	170	420	420	420
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	1 445	1 445	1 445	1 445
Rammetilskudd	-37 800	-37 800	-37 800	-37 800
Eiendomsskatt	-50 000	-51 000	-52 000	-53 000
Renteutgifter	0	-523	-264	356
Avdrag på lån	0	-607	-329	367
Overføring til investering	29 639	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	23 843	48 678	47 861	47 545
	0	0	0	0

Investering	2025	2026	2027	2028
Kvelde kirkegård	10 600	0	0	0
Kjøp av skolebøker	1 000	0	0	0
Rehabilitering Gamle Mesterfjellet skole	-10 000	-10 000	20 000	0
Brunla ungdomsskole - Oppgradering	10 000	10 000	0	-15 000
Rammebevilgning - oppgraderinger kommunale bygg	3 000	3 000	0	0
Rammebevilgning - oppgradering skolebygg	5 000	5 000	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-3 920	-1 600	-4 000	3 000
Bruk av lån	13 959	-6 400	-16 000	12 000
Overføring fra drift	-29 639	0	0	0
	0	0	0	0

	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	-89 771	-120 644	-54 869	-62 647
Netto driftsresultat i %	1,9%	2,5%	1,1%	1,3%

Budsjettforslag fra MDG, foreslått av Hallstein Bast, Miljøpartiet De Grønne

MDG**Endringsoversikt, tall i tusen kr**

Tiltak drift	2025	2026	2027	2028
Forvaltning eiendomsskatt	3 000	3 000	3 000	3 000
Bunnfradrag 1 mill	7 000	7 000	7 000	7 000
Eiendomsskatt 1 promille	-50 000	-51 000	-52 000	-53 000
Økte statlige overføringer	-37 800	-37 800	-37 800	-37 800
Strat.dok.2025-2028: Redusere budsjett i kontrollutva	662	662	662	662
Strat.dok.2025-2028: Utmelding nasjonalt Bærekrafts	50	50	50	50
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO2: Redusert antall folke	0	0	0	304
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO3: Redusere antall polit	0	1000	1000	1000
Klimabudsjettprosjektet	200	200	200	200
Støtte til Dyrebeskyttelsen	100	100	100	100
Strat.dok.2025-2028: PwC HM3: Reduksjon Larviksmo	1500	1500	1500	1500
Strat.dok.2025-2028: PwC HM7: Avvikle Huset	1350	1800	0	0
Strat.dok.2025-2028: Redusert antall årsverk	1300	2 600	2 600	2 600
Strat.dok.2025-2028: Redusere tilbud om avlastning i	750	750	750	750
Strat.dok.2025-2028: Endre Bukta og Tårngården (syl	525	700	700	700
Strat.dok.2025-2028: PwC HM8: Tilpasse og innføre e	350	350	350	350
Strat.dok.2025-2028: Avvikle turnus i rus og psykisk he	200	200	200	200
Grønn omsorg settes på anbud	2 500	2 500	2 500	2 500
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Sk	2 582	6 155	6 155	6 155
Strat.dok.2025-2028: Omlegge svømmeopplæring	1312	3 197	3 333	3 470
Strat.dok.2025-2028: Organisasjonsjustering barneve	900	1800	1800	1800
Strat.dok.2025-2028: Organisasjonsjustering BFT	458	1100	1100	1100
Strat.dok.2025-2028: Organisasjonsjustering LLS	394	945	945	945
Økt ramme til Larvik læringscenter	2 000	2 000	2 000	2 000
Økt ramme til skolemateriell	2 300	2 300	2 300	2 300
Økt ramme til skolene	6 000	6 000	6 000	6 000
Strat.dok.2025-2028: PwC VS6: Redusere tilskudd til l	2 500	2 500	2 500	2 500
Strat.dok.2025-2028: Kutte i Reiseliv - avvikle samarb	500	500	500	500
Strat.dok.2025-2028: PwC VS9: Organisasjonsjusterin	350	700	700	700
Strat.dok.2025-2028: PwC VS4: Legge ned Stavern b	300	600	600	600
Strat.dok.2025-2028: PwC VS7: Økt brukerbetaling K	180	180	180	180
Strat.dok.2025-2028: PwC VS7: Organisasjonsjusterin	170	420	420	420
Strat.dok.2025-2028: Avvikle ungdommens kulturvær	50	50	50	50
Gjenopprette borgermusikken	150	150	150	150
Miljøntilskuddet, tilskudd til miljøtiltak, restarter	1500	1500	1500	1500
Økt brøytebudsjett for G/S	0	0	0	0
Støtte til el-sykkelkjøp	1000	1000	1000	1000
Støtte til frivillige ryddeaksjoner	500	500	500	500
Støtte til vinterdekk - sykkel	500	500	500	500
Videre kartlegging av det biologiske mangfoldet og res	2 000	2 000	2 000	2 000
Strat.dok.2025-2028: PwC ET3: Reduserte kostnader	2 000	3 500	7 000	7 000
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer park	1750	3 500	3 500	3 500
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Sk	1445	1445	1445	1445
Strat.dok.2025-2028: PwC ET5: Reduserte kostnader	0	1000	1000	1000
Økt brøytebudsjett G/S	1500	1500	1500	1500
Renteutgifter	0	1125	3 336	4 831
Avdrag på lån	0	1304	3 874	5 752
Avsetninger til disposisjonsfond	35 972	18 917	13 300	10 486
	0	0	0	0

Investerings	2025	2026	2027	2028
Investeringer i Bølgen	1000	1000	1000	1000
Oppgradering av Brunla skole	0	0	0	0
Rammebevilgning - oppgradering skolebygg	0	0	0	0
Prosjekt Viksfjord og rydding av andre forurensinger	1500	1500	1500	1500
Larvik museum og Herregården	0	500	1500	0
Gangbro og byheisttrapp	0	0	0	0
Varden barnehage - Salg av eiendom	5 000	0	0	0
Rammebevilgning - oppgradering skolebygg	30 000	50 000	50 000	50 000
Oppgradering av Brunla ungdomsskole	0	0	0	0
Beholde Jegersborg bhg i kommunalt eie	0	4 000	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-7 500	-11 400	-10 800	-10 500
Salg av varige driftsmidler	0	13 500	0	0
Bruk av lån	-30 000	-59 100	-43 200	-42 000
	0	0	0	0
	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	-72 261	-90 883	-20 308	-25 588
Netto driftsresultat i %	1,6%	1,9%	0,4%	0,5%

Budsjettforslag fra Rødt, foreslått av Jan Carroll Henriksen, Rødt

Rødt**Endringsoversikt, tall i tusen kr**

Tiltak drift	2025	2026	2027	2028
Forvaltning eiendomsskatt	3 500	4 000	4 000	4 000
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO1: Reduksjoner i utgifter til kirke (Larvik kirkelige fellesråd)	-1 140	-1 280	-2 000	-5 000
Strat.dok.2025-2028: Redusere budsjett i kontrollutvalget	662	662	662	662
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO2: Redusert antall folkevalgte	0	0	0	304
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO3: Redusere antall politiske utvalg og antall medlemmer i utvalg	0	1 000	1 000	1 000
Strat.dok.2025-2028: PwC HM9: Avvikle helgeavtale for turnusarbeidere	10 000	10 000	10 000	10 000
Strat.dok.2025-2028: PwC HM3: Reduksjon Larviksmodellen/legetjenestene	3 000	3 000	3 000	3 000
Strat.dok.2025-2028: PwC HM7: Avvikle Huset	1 350	1 800	1 800	1 800
Strat.dok.2025-2028: Redusere tilbud om avlastning i helger og røde dager	750	750	750	750
Strat.dok.2025-2028: PwC HM8: Tilpasse og innføre egenandel på transportordning til AOK	350	350	350	350
Strat.dok.2025-2028: Avvikle turnus i rus og psykisk helsehjelp	200	200	200	200
Avtalen med Grønn omsorg settes ut på anbud.	2 500	2 500	2 500	2 500
Strat.dok.2025-2028: Avvikler private tiltak, etablere lokalt	0	-2 500	-2 500	-2 500
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	2 583	6 155	6 155	6 155
Strat.dok.2025-2028: Omlegge svømmeopplæring	1 312	3 197	3 333	3 470
Strat.dok.2025-2028: Organisasjonsjustering NAV	1 250	2 300	2 300	2 300
Strat.dok.2025-2028: Organisasjonsjustering barnevern	900	1 800	1 800	1 800
Strat.dok.2025-2028: Organisasjonsjustering BFT	458	1 100	1 100	1 100
Strat.dok.2025-2028: Organisasjonsjustering LLS	394	945	945	945
Økt ramme til Larvik Læringscenter, grunnet økt inntak av flyktninger.	2 000	2 000	2 000	2 000
Økt ramme til skole	6 000	6 000	6 000	6 000
Økt ramme til skolemateriell.	2 300	2 300	2 300	2 300
Økt tilskudd NAV sosialhjelp.	5 000	5 000	5 000	5 000
Strat.dok.2025-2028: PwC VS6: Redusere tilskudd til lag og foreninger	2 100	2 100	2 100	2 100
Strat.dok.2025-2028: PwC VS4: Legge ned Stavern bibliotek	300	600	600	600
Strat.dok.2025-2028: PwC VS7: Økt brukerbetaling Kulturskolen	180	180	180	180
Strat.dok.2025-2028: PwC VS7: Organisasjonsjustering Kultur og Idrett	170	420	420	420
Strat.dok.2025-2028: Avvikle ungdommens kulturmanstring (UKM)	50	50	50	50
Strat.dok.2025-2028: Delvis reversering av tiltaket "Reversere deler av kutt i midler til leieavtale Skateparken, Alfred Andersen tomte"	-175	-175	-175	-175
Fritidskortet for barn og unge.	2 000	2 000	2 000	2 000
Gatefotball	200	200	200	200
Reversere kutt i støtte til Larvik Skateboardklubb-Skatehallen	630	630	630	630
Tilskudd Kulturmatta	200	200	200	200
Tilskudd Matsentralen	1 000	1 000	1 000	1 000
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	1 445	1 445	1 445	1 445
Rammetilskudd	-37 800	-37 800	-37 800	-37 800
Eiendomsskatt	-94 000	-117 000	-117 000	-117 000
Renteutgifter	0	0	1	-2 477
Avdrag på lån	0	0	1	-2 834
Overføring til investering	37 875	138 772	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	42 456	0	95 453	103 324
Bruk av disposisjonsfond	0	-43 901	0	0
	0	0	0	0

Investering	2025	2026	2027	2028
Ny kunstgressbane Kaken	-3 656	0	0	0
BYUP Tollboden og Fiskerhavn	-1 000	-1 000	0	0
Bølgen Kulturhus	2 000	2 000	2 000	2 000
Torget 1	-15 000	-15 000	-83 500	0
Torget 1 - Salg av eiendom	-60 000	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	15 531	2 800	16 300	-400
Salg av varige driftsmidler	100 000	150 000	0	0
Bruk av lån	0	-28	65 200	-1 600
Overføring fra drift	-37 875	-138 772	0	0
	0	0	0	0

	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	-116 620	-166 837	-102 461	-118 426
Netto driftsresultat i %	2,4%	3,4%	2,1%	2,4%

Budsjettforslag fra AP, foreslått av Elin Nyland, Arbeiderpartiet

Arbeiderpartiet

Endringsoversikt, tall i tusen kr

Tiltak drift	2025	2026	2027	2028
Forvaltning eiendomsskatt	3 500	4 000	4 000	4 000
Strat.dok 2025-2028: PwC IFO3: Redusere antall politiske utvalg og antall medlemmer i utvalg	-600	0	0	0
Redusere godtgjørelser til folkevalgte	-200	-200	-200	-200
Strat.dok 2025-2028: PwC HM9: Avvikle helgeavtale for turnusarbeidere	10 000	10 000	10 000	10 000
Strat.dok 2025-2028: PwC HM3: Reduksjon Larviksmodellen/legetjenestene	3 000	3 000	3 000	3 000
Strat.dok 2025-2028: PwC HM7: Avvikle Huset	1 350	1 800	1 800	1 800
Strat.dok 2025-2028: Redusert antall årsverk	650	1 300	1 300	1 300
Strat.dok 2025-2028: PwC HM8: Tilpasse og innføre egenandel på transportordning til AOK	350	350	350	350
Opprettholde Grønn Omsorg	2 500	2 500	2 500	2 500
Strat.dok 2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	2 582	6 155	6 155	6 155
Strat.dok 2025-2028: Organisasjonsjustering barnevern	400	800	800	800
Skolebøker 1-4 klasse	1 000	1 000	1 000	1 000
Sommerjobber ungdom	500	500	500	500
Styrket nærværarbeid i skolen	1 500	1 500	1 500	1 500
Strat.dok 2025-2028: PwC VS6: Redusere tilskudd til lag og foreninger	2 100	2 100	2 100	2 100
Strat.dok 2025-2028: PwC VS4: Legge ned Stavern bibliotek	300	600	600	600
Strat.dok 2025-2028: PwC VS7: Økt brukerbetaling Kulturskolen	180	180	180	180
Strat.dok 2025-2028: Avvikle ungdommens kulturmonstring (UKM)	50	50	50	50
Fritidskort/ kontingentkasse	2 000	2 000	2 000	2 000
Skatehall på Torstrand	600	600	600	600
Tilskudd til Gatefotballen	200	200	200	200
Strat.dok 2025-2028: PwC ET3: Reduserte kostnader til renhold	1 000	1 750	3 500	3 500
Strat.dok 2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	1 445	1 445	1 445	1 445
Rammetilskudd	-37 800	-37 800	-37 800	-37 800
Eiendomsskatt	-48 000	-48 000	-48 000	-48 000
Renteutgifter	0	4 065	9 716	9 362
Avdrag på lån	0	4 713	11 322	11 409
Avsetninger til disposisjonsfond	51 393	35 392	21 382	21 649
	0	0	0	0
Investering	2025	2026	2027	2028
Uteområdet barnehage	500	500	500	500
Bølgen Kulturhus	2 000	2 000	2 000	2 000
Tollboden - Salg av eiendom	8 000	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 100	-500	-500	-500
Salg av varige driftsmidler	100 000	150 000	0	0
Bruk av lån	-108 400	-152 000	-2 000	-2 000
	0	0	0	0
	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	-87 682	-107 358	-28 390	-36 751
Netto driftsresultat i %	1,8%	2,2%	0,6%	0,7%

Budsjettforslag fra V, foreslått av Kari-Lise Rørvik, Venstre

Venstre**Endringsoversikt, tall i tusen kr**

Tiltak drift	2025	2026	2027	2028
Forvaltning eiendomsskatt	1 500	2 000	2 000	2 000
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO1: Reduksjoner i utgifter til kirke (Larvik kirkelige fellesråd)	-2 000	-4 000	-3 000	-3 000
Strat.dok.2025-2028: Utmelding nasjonalt Bærekraftsnettverk	50	50	50	50
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO3: Redusere antall politiske utvalg og antall medlemmer i utvalg	-1 500	-500	-500	-500
Strat.dok.2025-2028: PwC HM9: Avvikle helgeavtale for turnusarbeidere	10 000	10 000	10 000	10 000
Strat.dok.2025-2028: PwC HM7: Avvikle Huset	1 350	1 800	1 800	1 800
Strat.dok.2025-2028: Redusere tilbud om avlastning i helger og røde dager	750	750	750	750
Strat.dok.2025-2028: PwC HM8: Tilpasse og innføre egenandel på transportordning til AOK	350	350	350	350
Tilskudd til Grønn Omsorg	2 500	2 500	2 500	2 500
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	2 583	6 155	6 155	6 155
Økt Ramme til bemanning, lærernorm og lovpålagte tjenester	4 900	6 900	8 630	10 900
Reduserte kostnader ved oppgraderte skolebygg	-3 500	-7 000	-10 500	-14 000
Strat.dok.2024-2027: Endringer i praksis knyttet til kjøregodtgjørelse og utgiftsdekning for støttekontakter. 2025	700	700	650	650
Strat.dok.2025-2028: PwC OK1: Administrative sammenhengslånger av enkelte skoler	-1 146	-2 750	-2 750	-2 750
Strat.dok.2025-2028: PwC VS8: Redusere tilskudd til lag og foreninger	2 100	2 100	2 100	2 100
Strat.dok.2025-2028: PwC VS4: Legge ned Stavern bibliotek	300	600	600	600
Strat.dok.2025-2028: PwC VS7: Økt brukerbetaling Kulturskolen	180	180	180	180
Strat.dok.2025-2028: Avvikle ungdommens kulturmønstring (UKM)	50	50	50	50
Aktivitetskort	2 000	2 000	2 000	2 000
Tilskudd Skatehall	800	800	800	800
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	1 445	1 445	1 445	1 445
Økte parkeringsinntekter - PwC ET6	-2 000	-5 000	-5 000	-5 000
Reduserte parkeringskostnader	-400	-400	-400	-400
Rammetilskudd	-37 600	-37 600	-37 600	-37 600
Eiendomsskatt	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Renteutgifter	0	2 692	2 192	-1 212
Avdrag på lån	0	3 122	2 643	-1 136
Overføring til investering	50 000	50 000	50 000	50 000
Avsetninger til disposisjonsfond	16 588	13 056	14 855	23 268
	0	0	0	0
Investering	2025	2026	2027	2028
Ny legevakt inventar	0	0	0	0
Nytt sykehjem inventar	0	0	-27 500	27 500
Linje slettes	0	0	0	0
Brunla ungdomsskole - Oppgradering	0	0	-1 000	-15 000
Tollboden - Salg av eiendom	-5 000	0	0	0
Varden barnehage - Salg av eiendom	5 000	0	0	0
Ny legevakt	-40 000	-40 000	0	0
Rammebevilgning - oppgradering skolebygg	90 000	90 000	82 400	82 400
Prosjektering og anbudskonkurranse nytt omsorgssenter OPS	1 000	0	0	0
Nytt heldøgns omsorgssenter	-17 500	-182 500	-102 560	302 560
Rammebevilgning - kjøp av kommunale utleieboliger	-7 000	-7 000	0	-20 000
Tilskudd til andres investeringer	2 000	2 000	2 000	2 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 700	26 500	9 732	-79 492
Salg av varige driftsmidler	100 000	150 000	0	0
Bruk av lån	-71 800	11 000	86 928	-249 988
Overføring fra drift	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
	0	0	0	0
	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	-102 877	-135 022	-71 863	-88 370
Netto driftsresultat i %	2,1%	2,8%	1,5%	1,8%

Budsjettforslag fra H, Frp, Krf, foreslått av Birgitte Gulla Løken., Høyre

Høyre, Frp og KrF**Endringsoversikt, tall i tusen kr**

Tiltak drift	2025	2026	2027	2028
Strat.dok.2025-2028: PwC IFO1: Reduksjoner i utgifter til kirke (Larvik kirkelige fellesråd)	200	2 000	3 000	3 000
Strat.dok.2025-2028: Redusere budsjett i kontrollutvalget	300	300	300	300
Folkevalgte styringsorganer	-690	-690	-690	-690
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	2 582	0	0	0
Skolebøker	1 000	1 000	1 000	1 000
Strat.dok.2025-2028: PwC VS6: Redusere tilskudd til lag og foreninger	2 100	2 100	2 100	2 100
Strat.dok.2025-2028: PwC VS8: Redusere tilskudd til Jotron Arena	700	700	700	700
Strat.dok.2025-2028: Kutte i Reiseliv - avvikle samarbeid VisitVestfold	500	500	500	500
Strat.dok.2025-2028: Delvis reversering av tiltaket "Reversere deler av kutt i midler til leieavtale Skateparken, Alfred Andersen tomte"	175	175	175	175
Rensing av Viksfjord	700	700	700	700
Styrking av støttekontaktordningen	200	200	200	200
Strat.dok.2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	1 445	0	0	0
Strat.dok.2025-2028: PwC ET5: Reduserte kostnader til vedlikehold	0	1 000	1 000	1 000
Larvik by	50	50	50	50
Rammetilskudd	-37 500	-37 500	-37 500	-37 500
Renteutgifter	0	618	964	1 286
Avdrag på lån	0	717	1 134	1 551
Overføring til investering	1 600	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	26 638	28 130	26 367	25 628
	0	0	0	0
Investering	2025	2026	2027	2028
Kulturhuset Bølgen	2 000	2 000	2 000	2 000
Kvelde kirkegård	10 600	0	0	0
Oppgradering av skolebygg	10 000	10 000	10 000	10 000
Brunla ungdomsskole - Oppgradering	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-4 520	-2 400	-2 400	-2 400
Bruk av lån	-16 480	-9 600	-9 600	-9 600
Overføring fra drift	-1 600	0	0	0
	0	0	0	0
	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	-64 527	-100 096	-33 375	-40 730
Netto driftsresultat i %	1,4%	2,1%	0,7%	0,8%

Utredningsforslag - Bemanning i Helse og mestring, foreslått av Elin Nyland, Arbeiderpartiet
Bemanning i Helse og mestring:

Vi kan lese av svar på spørsmål til Strategidokumentet at det ble brukt 73,7 millioner på innleie i helse og mestring i 2024, og 109 millioner i 2023. Det budsjetteres med innleie i en sektor der kommunen burde vært tjent med å ansette fagfolkene selv.

Kommunedirektøren bes utrede hvilke tiltak som kan iverksettes med en målsetting om å redusere kostnadene til innleie, og heller bruke disse midlene på økt grunnbemanning i helse og mestring.

Utredningsforslag - Parkeringsavgift, foreslått av Elin Nyland, Arbeiderpartiet
Parkeringsavgift:

Det er flere områder i kommunen der det i dag er gratis parkering. Her ligger det et potensiale for økte inntekter til kommunen.

Kommunedirektøren bes derfor utrede mulige betalingsløsninger for parkeringsplassene ved Omrestranda og Solplassen/Rakke.

Fullmakter til budsjettreguleringer og endringer i budsjetttrammer, foreslått av Kari-Lise Rørvik, Venstre

Endring av punkt 8d:

Fra: "Bølgen, Larvik Kirkelige Fellesråd og Det Nasjonale Aldershjem kan også tildeles midler fra denne sentrale potten etter en nærmere vurdering"

Til: "Bølgen, **Munken**, Larvik Kirkelige Fellesråd og Det Nasjonale Aldershjem kan også tildeles midler fra denne sentrale potten etter en nærmere vurdering"

Endringen er altså å inkludere Munken.

Utredningsforslag - Fremtidens eldreomsorg, foreslått av Kari-Lise Rørvik, Venstre
Fremtidens eldreomsorg:

I avisartikler og innlegg fra talerstoler så bejubles private initiativ som Otium på Halsen. Vi snakker ofte om at vi må ta mer ansvar for egen helse og viktigheten av å skape gode møteplasser for å avlaste eldreomsorgen i kommunen.

I tillegg kjører vi rundt 150k mil med våre biler i hjemmetjenesten. Vi bruker i ren arbeidstid titalls millioner på bilkjøring unødvendig. Ja vi ønsker at folk skal bo lenge hjemme, samtidig ønsker vi å skape de gode møteplassene som blant annet forhindrer ensomhet.

For å styrke kommunens økonomi og med mål om å redusere ensomhet og utenforskap så må vi bo tettere.

Derfor ønsker vi en helhetlig tilnærming der vår boligpolitikk samt våre initiativ i stedsutvikling støtter oppunder det vi ønsker å få til når det gjelder fremtidens eldreomsorg.

Forslag:

- Det utredes hvordan vi som kommune kan tilrettelegge i større grad for prosjekter slik som Otium på Halsen. Et samarbeid med store og små utbyggere initieres gjennom innspillskonferanser og dialog.
- Det utredes hvorvidt det er økte incentiver vi kan gi for å redusere kjøringen i hjemmetjenesten ved at vi bor tettere. Eksempler kan være bedre tilbud for seniorboliger i nærmiljøene ved økonomisk kompensasjon og samarbeid med utbyggere slik at dette tilbudet øker. Reduserte eller differensierte kommunale avgifter ved å bo nær hjemmetjenesten for de som er avhengig av dette. Listen er ikke uttømmende.
- Det utredes hvordan bibliotek/ sentraler kan bidra til fremtidens tjenester i Helse. Innspill og forslag kommer som egne saker i hovedutvalgene.

Utredningsforslag - Fremtidens kirker og gravplasser, foreslått av Kari-Lise Rørvik, Venstre
Fremtidens kirker og gravplasser:

Larvik har i dag mange kirker og gravplasser.

Forslag: Sammen med Larvik Kirkelige fellesråd utredes fremtidens kirke og gravplass struktur i Larvik kommune med sikte på redusert økonomisk bidrag til kirkelig fellesråd fra kommunen.

Romberggata - En helhetlig utvikling:

Larvik kommune ønsker å være en pådriver for god byutvikling i sentrum. Kommunen ønsker å bruke sin rolle som grunneier og samfunnsaktør til å ta et aktivt grep for å samordne utvikling av Romberggate-kvartalet til et nøkkelområde ved sammenbinding av sentrumskjernen rundt torget med utviklingsområdene i Indre havn.

Forslag:

- Larvik kommune tar initiativ til å etablere en felles mulighetsstudie i Romberggate-kvartalet.
- Oppstart av mulighetsstudiet og opsjon om at dette kan inngå som grunnlag for videre juridisk planarbeid, betinger at alle grunneierne bidrar med ressurser, engasjement og kompetanse i dette arbeidet som endelig nedfelles i en avtale.
- Kommunen vil ta rollen som prosjekteier og prosjektleder for arbeidet med analyser, og mulighetsstudien.

Utredningsforslag - Oppgradering Brunla ungdomsskole, foreslått av Birgitte Gulla Løken., Høyre
Utredningsforslag:

Oppgradering Brunla ungdomsskole:

Husbanken har fra og med 01.07.2024 innført en rente-kompensasjonsordning for skolebygg.

Ordningen skal oppmuntre kommuner til å investere i læringsarenaer, utstyr og inventar som gir mer praktisk og variert opplæring i skolen. Et fast beløp er øremerket hver kommune. I Husbankens tabell er Larvik kommune oppført med 62 693 000 kr.

*Forslag: Kommunedirektøren legger i opprydningsaken i januar 2025 frem et forslag hvor Larvik kommune fullt ut benytter seg av Husbankens rente-kompensasjonsordning. Midlene skal bl.a. gå til en **oppgradering** av Brunla ungdomsskole, i tråd med Husbankens føringer. Prosjektet skal gjennomføres så raskt som praktisk mulig, med oppstart i 2025. Kommunedirektøren foretar nødvendige justeringer i budsjettet.*

Kommentar til forslaget: Da investeringen ikke er lagt inn i tallbudsjettet skyldes det bl.a. uklarhet med hensyn til beløpets størrelse for Larviks del. Mens det i Husbankens tabell står 62 693 000 kr, er tallet for Larvik i 2025 - 80 000 000 kr i en annen oversikt. Kommunedirektøren må frem til opprydningsaken klargjøre riktig beløp. Fordelingen/bruken, og eventuelle krav om egenkapital fra kommunens side må også avklares. Merk at det i Høyres, Frp og KrFs budsjett i perioden er avsatt tilsammen 40 000 000 kr til oppgradering av skolebygg.

Det er også langt inn flere investeringer øremerket Brunla ungdomsskole i kommunedirektørens forslag (i 2025, 2027 og i 2028). Disse er heller ikke endret i Høyre, Frp og KrFs budsjettforslag. Det må antas at disse kan tas ut og erstattes med Husbankens rente-kompenserende lån, men det er usikkert hvorvidt midlene kan brukes til planlegging, avsatt med 1 000 000 kr i 2027. Planleggingsmidlene må uansett fremskyndes til første halvdel av 2025.

Et prosjekt med fremtidsplan for en fullstendig oppgradering av Brunla ungdomsskole i 2025 og 2026 må utarbeides av kommunedirektøren.

Fremgangsmåten, og bestillingen i verbalforslaget, er gjennomgått med kommunedirektøren, og tilbakemeldingen er at fremgangsmåten og bestillingen er ok.

Budsjettforslag fra SV, foreslått av Gunnar Eliassen, Sosialistisk Venstreparti

Tiltak	2025	2026	2027	2028
Forvaltning eiendomsskatt	3 000	3 000	3 000	3 000
Strat.dok. 2025-2028: Redusere budsjett i kontrollutvalget	662	662	662	662
Strat.dok. 2025-2028: Utmelding nasjonalt Bærekraftsnettverk	50	50	50	50
Strat.dok. 2025-2028: PwC IFQ2: Redusert antall folkevalgte	0	0	0	304
Strat.dok. 2025-2028: PwC IFQ3: Redusere antall politiske utvalg og antall medlemmer i utvalg	0	1 000	1 000	1 000
Redusere med et hovedutvalg(HØB)	-400	-800	-800	-800
Strat.dok. 2025-2028: PwC HM3: Avvikle helgeavtale for turnusarbeidere	10 000	10 000	10 000	10 000
Strat.dok. 2025-2028: PwC HM7: Avvikle Huset	1 350	1 800	0	0
Strat.dok. 2025-2028: Redusert antall årsverk	1 300	2 600	2 600	2 600
Strat.dok. 2025-2028: Redusere tilbud om avlastning i helger og røde dager	750	750	750	750
Strat.dok. 2025-2028: Endre Bukta og Tårngården (sykehjem)	525	700	700	700
Strat.dok. 2025-2028: PwC HM8: Tilpasse og innføre egenandel på transportordning til AOK	350	350	350	350
Strat.dok. 2025-2028: Avvikle turnus i rus og psykisk helsehjelp	200	200	200	200
Grønn omsorg eller tilsvarende består	2 500	2 500	2 500	2 500
Økt ramme HDM - dekningsgraden tilbake til 15,9 %	3 000	3 000	3 000	3 000
Reversere innsparing Helse omsorg og mestring KST 275/23	1 185	1 185	1 185	1 185
Styrke ramme i HDM	5 000	5 000	5 000	5 000
Strat.dok. 2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	2 583	6 155	6 155	6 155
Strat.dok. 2025-2028: Omlegge svømmeopplæring	1 312	3 197	3 333	3 470
Strat.dok. 2025-2028: Organisasjonsjustering barnevern	900	1 800	1 800	1 800
Strat.dok. 2025-2028: Organisasjonsjustering BFT	458	1 100	1 100	1 100
Strat.dok. 2025-2028: Organisasjonsjustering LLS	394	945	945	945
Økt ramme Larvik læringssenter (grunnet økt inntak av flyktninger)	2 000	2 000	2 000	2 000
Økt ramme OK	7 000	7 000	7 000	7 000
Økt ramme til skolemateriell	2 300	2 300	2 300	2 300
Strat.dok. 2025-2028: PwC VS6: Redusere tilskudd til lag og foreninger	2 100	2 100	2 100	2 100
Strat.dok. 2025-2028: Kutte i Reiseliv - avvikle samarbeid VisitVestfold	500	500	500	500
Strat.dok. 2025-2028: PwC VS9: Organisasjonsjustering Servicetorget	350	700	700	700
Strat.dok. 2025-2028: PwC VS4: Legge ned Stavern bibliotek	300	600	600	600
Strat.dok. 2025-2028: PwC VS7: Økt brukerbetaling Kulturskolen	180	180	180	180
Strat.dok. 2025-2028: PwC VS7: Organisasjonsjustering Kultur og Idrett	170	420	420	420
Strat.dok. 2025-2028: Avvikle ungdommens kulturmenstring (UKM)	50	50	50	50
Bølgen - øke driftsmidler	1 200	1 200	1 200	1 200
Gatefotball, Frelsesarmeen IF Fram, overføring fortsetter	0	500	500	500
Gjenopprette borgermusikken	150	150	150	150
Gurvika, overføring fortsetter	0	200	200	200
Kaupangprosjektet formidlingssenter, overføring fortsetter	0	100	100	100
Skateparken Alfred Andersen-avtale, overføring fortsetter	625	625	625	625
Stiftelsen Tollerodden, overføring fortsetter	200	700	700	700
Strat.dok. 2025-2028: Strukturendringer park	1 750	3 500	3 500	3 500
Strat.dok. 2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	1 445	1 445	1 445	1 445
Strat.dok. 2025-2028: PwC ET5: Reduserte kostnader til vedlikehold	0	1 000	1 000	1 000
Økt brøytebudsjett for bedre rydding av G/S i sentrale strøk	1 500	1 500	1 500	1 500
Økt ramme HET - vedlikehold bygg	5 000	5 000	3 000	3 000
Økt vegvedlikehold	3 000	3 000	3 000	3 000
Rammetilskudd	-37 800	-37 800	-37 800	-37 800
Eiendomsskatt	-50 000	-51 000	-52 000	-53 000
Renteutgifter	0	698	2 006	2 693
Avdrag på lån	0	809	2 330	3 217
Avsetninger til disposisjonsfond	22 861	7 330	9 163	8 149
	0	0	0	0
Investering	2025	2026	2027	2028
Investering Bølgen	1 500	1 500	1 500	1 500
Inventar og utstyr til nye lokaler	250	250	1 000	0
BYUP Larvik Museum og Herregårdshage	0	500	1 500	0
Rammebevilgning - oppgradering skolebygg	20 000	40 000	20 000	30 000
Prosjekt Viksfjord	1 500	1 500	1 500	1 500
Kompensasjon for merverdiavgift	-4 650	-8 750	-5 100	-6 600
Bruk av lån	-18 600	-35 000	-20 400	-26 400
	0	0	0	0

	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	-59 150	-79 296	-16 171	-23 251
Netto driftsresultat i %	1,2%	1,6%	0,3%	0,5%

Utredningsforslag - Demografi, foreslått av Per Manvik, Fremskrittspartiet

Larvik Kommune har en aldrende befolkning og HOK ser viktigheten av å øke bosetting av yngre mennesker i vår kommune. Det er fullt mulig å gjøre tiltak i kommunal regi for å få til det. Mange av "våre" unge reiser ut for å studere og mange av dem igjen havner i Oslo og omegn for å jobbe etter endt studium. Reisevegen og reisetiden til og fra Osloområdet blir kortere og kortere etterhvert som jernbane og bilveg blir utbygd. Boligprisene i Osloområdet er mye høyere enn i Larvik, og man får mye bolig i Larvik for prisen av en leilighet i Osloområdet.

Forslag:

Kommunestyret ber Kommunedirektøren utrede hvilke incentiver Larvik Kommune kan gi for å få yngre mennesker til flytte tilbake eller til Larvik Kommune. Utredningen legges fram for politisk behandling i siste møterunde før sommeren 2025."

Tilleggspunkt 19, foreslått av Birgitte Gulla Løken., Høyre

Det budsjettet som oppnår flertall innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett/strategidokument.

Ordfører foreslo følgende rekkefølge for behandling av de innsendte tallbudsjettene:

Ordfører fremmer tallbudsjett på vegne av R og MDG, deretter fremmer opposisjonen sine tallbudsjett i denne rekkefølgen; SV, AP, SP, V. Deretter fremmer posisjonspartiene sitt tallbudsjett.

Elin Nyland, Ap, foreslo å kun fremme forslagene, og votere over disse, men ikke debattere budsjettene i formannskapet, da ikke alle partier er til stede. Formannskapet tilsluttet seg dette enstemmig.

Tallbudsjett og de innsendte utredningsforslag ble fremsatt slik:

Ordfører fremmet forslag til tallbudsjett på vegne av partiet Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Gunnar Eliassen, SV, fremmet deretter tallbudsjett på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

André Lysnes, AP, fremmet tallbudsjett på vegne av Arbeiderpartiet. Han bekreftet at Ap støtter utredningsforslag som går på strukturendringer, som f.eks. skolestruktur.

Eliza Gudem, SP, fremmet tallbudsjett på vegne av Senterpartiet.

Kari-Lise Rørvik, V, fremmet tallbudsjett på vegne av Venstre samt innsendt forslag om endring av punkt 8 d.

Marie Offenbergh, H, fremmet tallbudsjett på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Per Manvik, Frp, kommenterte fremlagt tallbudsjett, hvor eiendomsskatt er fjernet og fremmet utredningsforslag om Demografi.

Olaf Holm, Krf, kommenterte tallbudsjettet ift frivillighet, Kirkelig Fellesråd og kirker/kirkegårder.

Birgitte Gulla Løken, H, oppsummerte fremleggelsen av tallbudsjettet fra posisjonspartiene, og fremmet deretter utredningsforslaget innsendt på vegne av H, Frp og Krf om oppgradering av Brunla ungdomsskole.

Votering:

Tallbudsjett:

Rødt sitt forslag fikk ingen stemmer og falt.

MDG sitt forslag fikk ingen stemmer og falt.

SV sitt forslag fikk 1 stemme og falt.

Ap sitt forslag fikk 2 stemmer og falt.

Sp sitt forslag fikk 1 stemme og falt.

V sitt forslag fikk 1 stemme og falt.

Forslaget fra H, Frp og Krf fikk 6 stemmer og er anbefalt vedtatt.

Innstillingen:

Det ble votert over kommunedirektørens forslag til vedtak pkt. 1-18, med unntak av pkt. 8d, og punktene ble enstemmig anbefalt vedtatt.

Pkt. 8 d: Innstillingens pkt. 8 d ble satt opp mot alternativt forslag fra Venstre, og det alternative forslaget ble enstemmig anbefalt vedtatt.

Pkt. 19 ble enstemmig anbefalt vedtatt.

Det ble deretter votert separat over forslaget i det etterutsendte notatet om gjenbevilgninger investeringer, som ligger vedlagt saken. Punktet ble enstemmig anbefalt vedtatt.

Utredningsforslag:

Høyres utredningsforslag ble enstemmig anbefalt vedtatt.

Venstres utredningsforslag om Fremtidens kirker og gravplasser falt, men fikk støtte av 5 stemmer.
5=V 1, SV 1, SP 1, AP 2

Venstres utredningsforslag om Fremtidens eldreomsorg falt, med støtte av 2 stemmer.
2=V 1, SP 1

Arbeiderpartiets forslag om Parkeringsavgift falt, med støtte av 4 stemmer.
4=AP 2, SP 1, V 1

Arbeiderpartiets utredningsforslag om Bemanning i helse og mestring falt, men fikk støtte av 5 stemmer.
5=AP 2, SP 1, SV 1, V 1

Fremskrittpartiets utredningsforslag om Demografi ble anbefalt vedtatt med 6 stemmer for forslaget.
6=FRP 2, KRF 1, H 3

FSK - 156/24 Vedtak

Strategidokument 2025–2028 pr 30.10.2024, med mål og økonomiske rammer pr. virksomhet, vedtas i samsvar med følgende endringer:

Høyre, Frp og KrF

Endringsoversikt, tall i tusen kr

Tiltak drift	2025	2026	2027	2028
Strat.dok 2025-2028: PwC IFO1: Reduksjoner i utgifter til kirke (Larvik kirkelige fellesråd)	200	2 000	3 000	3 000
Strat.dok 2025-2028: Redusere budsjett i kontrollutvalget	300	300	300	300
Folkevalgte styringsorganer	-690	-690	-690	-690
Strat.dok 2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	2 582	0	0	0
Skolebøker	1 000	1 000	1 000	1 000
Strat.dok 2025-2028: PwC VS6: Redusere tilskudd til lag og foreninger	2 100	2 100	2 100	2 100
Strat.dok 2025-2028: PwC VS8: Redusere tilskudd til Jotron Arena	700	700	700	700
Strat.dok 2025-2028: Kutte i Reiseliv - avvikle samarbeid VisitVestfold	500	500	500	500
Strat.dok 2025-2028: Delvis reversering av tiltaket "Reversere deler av kutt i midler til leieavtale Skateparken, Alfred Andersen tomte"	175	175	175	175
Rensing av Viksfjord	700	700	700	700
Styrking av støttekontaktordningen	200	200	200	200
Strat.dok 2025-2028: Strukturendringer virksomhet Skole	1 445	0	0	0
Strat.dok 2025-2028: PwC ET5: Reduserte kostnader til vedlikehold	0	1 000	1 000	1 000
Larvik by	50	50	50	50
Rammetilskudd	-37 500	-37 500	-37 500	-37 500
Renteutgifter	0	618	964	1 286
Avdrag på lån	0	717	1 134	1 551
Overføring til investering	1 600	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	26 638	28 130	26 367	25 628
	0	0	0	0

Investering	2025	2026	2027	2028
Kulturhuset Bølgen	2 000	2 000	2 000	2 000
Kvelde kirkegård	10 600	0	0	0
Oppgradering av skolebygg	10 000	10 000	10 000	10 000
Brunla ungdomsskole - Oppgradering	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-4 520	-2 400	-2 400	-2 400
Bruk av lån	-16 480	-9 600	-9 600	-9 600
Overføring fra drift	-1 600	0	0	0
	0	0	0	0

	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	-64 527	-100 096	-33 375	-40 730
Netto driftsresultat i %	1,4%	2,1%	0,7%	0,8%

1. Rammene for drift 2025–2028 vedtas slik det fremgår av forskriftsskjema § 5–4
Bevilgningsoversikt drift med 3,199 mrd kr, og fordelt pr. rammeområde slik det fremgår av forskriftsskjema § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto i kommunedirektørens forslag.
2. Rammene for investeringer 2025–2028 vedtas slik det fremgår av forskriftsskjema § 5–5
Bevilgningsoversikt investering (første ledd), og fordelt på enkeltprosjekter under kapitlene til det enkelte tjenesteområde. For 2025 fastsettes beløpet til 771,7 mill kr. Det bevilges i tillegg til dette 25,3 mill kr i «Tilskudd til andres investeringer», bestående av 0,0 mill kr til Bølgen kulturhus og 25,3 mill kr til Larvik kirkelige fellesråd.
3. Det tas opp eksterne lån til investeringer med til sammen inntil 525,8 mill kr i 2025, jf. “Bruk av lån” i §5-5 Bevilgningsoversikt investering (første ledd).
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å bestemme tidspunkt og betingelser for låneopptak til investeringer. Dette gjelder også valg av långiver og låneform innenfor grensene i den finansstrategi som er vedtatt av kommunestyret. Lånene nedbetales i henhold til kommunelovens regler for minimumsavdrag (§ 14–18. *Avdrag på lån*).
5. Det tas opp lån på 150 mill kr innenfor ordningen med Startlån i Husbanken i 2025. Dette kommer i tillegg til lån til ordinære investeringer, jf pkt 4 og 5 over. Oppstår det behov for ytterligere låneopptak i løpet av 2025, tas det opp ved behandlingen i 1. eller 2. rapportering. Lån til videreutlån og mottatte avdrag på videreutlån føres i investeringsbudsjettet og investeringsplanen etter kommuneloven § 14–17.
6. Følgende økonomiske styringsmål vedtas for Larvik kommune:
 - a. Årlig vekst i kommunens lånegjeld, skal ikke overstige veksten i kommunens frie inntekter. Rapporteringen på utviklingen skal minst vise fordelingen på gjeld som dekkes av kommunale avgifter (VAR-gjeld), gjeld som har rentekompensasjonsordning knyttet til seg og resterende gjeld (kjernegjeld). Midler som lånes i Husbanken for videre utlån, skal holdes utenfor beregningen. Egenfinansiering ved investeringer skal ligge på minimum 15 %.
 - b. Finansielt styringsmål for resultatgrad (netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter) settes til minimum 0,5 % for Strategidokument 2025–2028. Det forblir et langsiktig mål at Larvik kommune skal kunne budsjettere med en resultatgrad på 1,5 %.
 - c. Den frie delen av disposisjonsfondet skal på sikt utgjøre minst 5 % av driftsinntektene. Avsetninger utover dette skal i utgangspunktet benyttes til egenfinansiering av investeringer.

- d. Larvik kommunes kjernegjeld (definert som brutto lånegjeld minus VAR- gjeld, gjeld med rentekompensasjon og gjeld i Husbanken som videreutlånes) skal reduseres, slik at den på sikt ikke overstiger 70 % av kommunens frie inntekter.
7. Fullmakter til budsjettreguleringer og endringer i budsjetttrammer:
 - a. Kommunedirektøren gis fullmakt til å budsjettregulere avsetninger innenfor sentrale utgifter/inntekter knyttet opp mot pensjon og lønnsoppgjør, og fordele disse avsetningene på virksomhetene/rapporteringsområdene.
 - b. Kommunedirektøren gis fullmakt til å tilpasse virksomhetenes vedtatte budsjetttrammer i takt med gjennomføringen av vedtatte administrative endringer av organisering og gjennomføring av omstillings- og effektiviseringstiltak, som ikke påvirker de politisk vedtatte prioriteringene. Endringene rapporteres i 1. og 2. rapportering.
 - c. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre ubrukte lånemidler til Startlån ved årsslutt til neste år. Overført beløp rapporteres i 1. rapportering.
 - d. Økt strømbudsjett på 30 mill kr hvert år i økonomiplanen videreføres. Midlene er budsjettet på sentrale poster og kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele den ut på virksomhetene gjennom 2025 i takt med utviklingen i strømprisene. Bølgen, Munken, Larvik kirkelige fellesråd og Det nasjonale aldershjem for sjømenn kan også tildeles midler fra denne sentrale potten etter en nærmere vurdering.
8. I 2025 rapporterer kommunedirektøren til kommunestyret om den regnskapsmessige og driftsmessige utviklingen i kommunen slik; det fremmes 1. rapportering til behandling i hovedutvalg/formannskap/kommunestyret i fjerde møterunde på våren. Det fremmes videre en 2. rapportering til behandling i andre møterunde etter sommeren. Med unntak av møterunden i februar og desember går månedsrapportene som meldinger i alle møteseriene.
9. Innføring av ny kunstordning i henhold til vedtak KST- 037/21 utsettes ytterligere ett år og vurderes på nytt i 2025 grunnet kommunens økonomiske situasjon. Dagens kunstordning etter vedtak i KST-sak 035/17 videreføres i 2025.
10. Kommunale gebyrer, og andre betalingssatser for 2025 vedtas i samsvar med spesifikasjonen under kapittelet for *Gebyr- og betalingssatser* i Strategidokumentet 2025–2028. Priser på selvkostbaserte tjenester skal balansere utgifter og inntekter for feiing, vann, avløp, renovasjon og slam.
11. Budsjettet for kontrollarbeid for 2025 foreslås redusert med kr 500 000 fra 2024 nivå til kr 2 838 000 og oppfyller dermed ikke kontrollutvalgets budsjettvedtak i møte 1. oktober 2024, sak 51/24, med en foreslått ramme på kr 3 500 000.
12. Kommunedirektøren får fullmakt til i nødvendig grad å budsjettregulere investeringsbudsjettene i 2024 og 2025 i samsvar med de gjenbevilgninger som er gjort i 2024 (nedregulering i 2024 og oppregulering i 2025). Når regnskapstallene for 2024 er klare, gjøres det en endelig beregning av gjenstående behov for gjenbevilgninger og sak om dette fremmes for kommunestyret.
13. Ved merforbruk gjennom året fremmer kommunedirektøren forslag til tiltak umiddelbart, til vedtak i 1.rapportering og 2. rapportering.
14. Larvik kommunes strategi for anskaffelse av kjøretøy følger "Forskrift om utslippskrav til kjøretøy ved offentlig anskaffelse til veitransport". Lokalt vedtak om fossilfrie kjøretøy (KST- 293/18) utgår, og reguleres av nevnte statlige forskrift. Se tilhørende oppdrag i

Tjenesteområdet "Interne funksjoner" i forslag til Strategidokument.

15. Programmet Framtidas kommune erstatter programmet Bærekraft 2030 og tilhørende underprosjekter.
16. Kommunedirektørens forslag til utredninger vedtas som beskrevet i kommunedirektørens forslag til Strategidokument 2025–2028 under kapittelet "Kommunedirektørens forslag til utredning".
 - a. Strategidokument 2025–2028: Flere under samme tak
 - b. Strategidokument 2025–2028: Forbedring av forebyggende arbeid
 - c. Strategidokument 2025–2028: Hvordan få flere i aktivitet
 - d. Strategidokument 2025–2028: Institusjonsstruktur
 - e. Strategidokument 2025–2028: Nye samarbeidsformer iVekst og AoK
 - f. Strategidokument 2025–2028: PwC ET6 Parkeringsavgifter
 - g. Strategidokument 2025–2028: PwC IFO10 Reduksjon i overføringer til Vestfoldmuseene
 - h. Strategidokument 2025–2028: PwC VS3: Vurdere svømmehallstruktur
 - i. Strategidokument 2025–2028: PwC VS9: Utrede ny driftsform for Servicetorget
 - j. Strategidokument 2025–2028: Samarbeid avlastning
 - k. Strategidokument 2025–2028: Sammenslåing flyktningtjenester NAV, barnevern og LLS
 - l. Strategidokument 2025–2028: Skolestruktur
 - m. Strategidokument 2025–2028: Strategi for rehabiliteringstilbudet
 - n. Strategidokument 2025–2028: Strategisk kompetanse- og bemanningsplan
 - o. Strategidokument 2025–2028: Universelle tiltak hos helsesykepleiere
 - p. Strategidokument 2025–2028: Utrede potensial for kommunale inntekter som følge av etablering av solkraftverk
 - q. Strategidokument 2025–2028: Utrede potensial for kommunale inntekter som følge av etablering av vindkraftverk
 - r. Strategidokument 2025–2028: Vurdere organisasjonsform for Bølgen
 - s. Strategidokument 2025–2028: Økt utbytte Larvik Havn
17. Kommunedirektøren finner ikke rom for å tildele midler til følgende ekstraordinære søknader om tilskudd (søknader som ikke passer inn i kommunens ordinære tilskuddsordninger):
 - a. Søker: Stiftelsen Tollerodden, tiltak: Årlig tilskudd til basisfinansiering av drift og vedlikehold økes fra kr 500 000 til kr 700 000 i 2025. I årene 2026–2028 ligger det kr 0 i kommunedirektørens forslag og det søkes derfor om en årlig økning i tilskudd på kr 700 000 for årene 2026–2028.
 - b. Søker: Berg Nærmiljøsent, tiltak: delfinansiering av egenandel som frivillighetssentralen må stille med for å kunne motta statlig tilskudd i ordningen for frivilligsentraler, årlig søknadsbeløp 2025–2028: kr 350 000.
 - c. Søker: Kirkens SOS Tunsberg, tiltak: selvmordsforebyggende døgnåpen krisetelefon, søknadsbeløp 2025: kr 100 000.
 - d. Søker: Stavern Kystkultursenter, tiltak: rehabilitering Fiskernes hus – skifte utvendig panel, dører og vinduer, samt innvendig malingsarbeid, årlig søknadsbeløp for 2025 og 2026: kr 500 000.
19. Det budsjettet som oppnår flertall innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett/strategidokument.

20. Det gjenbevilges i denne saken kr 171 063 475 i 2025 av investeringsbevilgninger i 2024 som ikke blir ferdigstilt i 2024. Det vises til liste under og i forslaget til strategidokument 2025-2028.

Utredningsforslag:

Oppgradering Brunla ungdomsskole

*Kommunedirektøren legger i opprydningsaken i januar 2025 frem et forslag hvor Larvik kommune fullt ut benytter seg av Husbankens rente-kompensasjonsordning. Midlene skal bl.a. gå til en **oppgradering** av Brunla ungdomsskole, i tråd med Husbankens føringer. Prosjektet skal gjennomføres så raskt som praktisk mulig, med oppstart i 2025. Kommunedirektøren foretar nødvendige justeringer i budsjettet.*

Demografi

Kommunestyret ber Kommunedirektøren utrede hvilke incentiver Larvik Kommune kan gi for å få yngre mennesker til flytte tilbake eller til Larvik Kommune. Utredningen legges fram for politisk behandling i siste møterunde før sommeren 2025.

SAMMENDRAG:

Etter plan- og bygningsloven skal kommuneplanen ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Kommunedirektøren legger med dette fram strategidokumentet med forslag til budsjett og handlingsplan for Larvik kommune for perioden 2025–2028. Forslaget bygger på gjeldende strategidokument for perioden 2024–2027 og Rammesak 2025–2028, vedtatt av kommunestyret 19. juni 2024, jf KST- 129/24.

Kommunedirektørens utgangspunkt for forslaget til strategidokument er den driftsmessige situasjonen kommunen har, de vedtakene som er gjort ved behandlingen av tidligere strategidokument, regnskapssaker, rammesaker og enkeltsaker. Det legges også betydelig vekt på de tjenestemessige utfordringene som kommunen står overfor. Dette blir alltid holdt opp imot de rammene kommunen har til disposisjon i de neste fire årene, slik dette kommer til uttrykk i forslaget til statsbudsjett. Videre er de fire vedtatte finansielle styringsmålene, som setter de økonomiske rammene, viktige å legge til grunn som premisser for kommunedirektørens forslag.

Larvik er en lavinntektskommune med høyt utgiftsbehov og høy lånegjeld. Forslaget til statsbudsjett for 2025, og tilleggsbevilgningen annonsert 1. november, endrer ikke omstillingsbehovet i kommunen. I tillegg er kommunens økonomi stadig presset av blant annet økte finanskostnader og prisinflasjon, inkludert vedvarende høye strømpriser. Kommunedirektørens forslag må derfor nødvendigvis inneholde stramme prioriteringer og tiltak som er tilpasset kommunens ordinære drift og økonomiske rammer. I gjeldende økonomiplan er kommunens innsparingskrav på ca. 187 mill kr i 2025. I dette forslaget er noen virksomheter tildelt økt ramme og noen vedtatte innsparingstiltak foreslått reversert. Samlet sett er ca. 60 mill kr fordelt ut i rammene, samtidig som forslaget inneholder nye innsparinger på nesten 51 mill kr. Forslaget inneholder dermed totale innsparinger på ca. 178 mill kr i 2025. Selv med store innsparingstiltak er forslaget finansielt svakt, spesielt grunnet en lav resultatgrad i 2027 og 2028 og en fri del av disposisjonsfondet som ligger langt under styringsmålet.

Kommunedirektøren har i forslag til strategidokument for 2025–2028 prioritert seks områder som skjermes for kutt og som skal gjøre kommunen i stand til å lykkes i arbeidet med:

1. Utenforskap
2. Barn og unge – tidlig innsats og forebygging

3. Tjenestene til hjemmeboende eldre
4. Funksjonshemmede – flere under samme tak
5. Tilrettelegging for fortsatt vekst og utvikling
6. Beredskap og miljø

I første kommunestyremøte i 2025 vil kommunedirektøren legge frem en sak om konsekvensene av behandlingen av statsbudsjettet i Stortinget, inkludert den foreslåtte tilleggsproposisjonen. Det er konsekvensene av det foreslåtte statsbudsjettet som ligger til grunn for kommunedirektørens forslag. Ingen signaler eller antagelser om konsekvenser av Stortingets endelige behandling er lagt inn i kommunedirektørens forslag.

HANDLINGSROM:

Strategidokumentet viser kommunens prioriteringer og ønskede resultater i fireårsperioden frem mot 2028. Dokumentet inneholder budsjett og økonomiplan i henhold til kommunelovens bestemmelser. Det er krav om økonomisk balanse mellom driftsutgifter og driftsinntekter i perioden, inkludert inntektsføring av driftsavsetninger fra tidligere år.

Økonomiplanen for perioden 2025–2028 inngår som en del av forslaget til strategidokument. Formannskapetets innstilling til årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til offentlig høring minst 14 dager før behandlingen i kommunestyret 11. desember i år.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Premisser og målsettinger som budsjettets inntektsrammer og bevilgninger bygger på, skal komme tydelig fram. Årsbudsjettet må være satt opp på en måte og med et innhold som er innenfor de rammer som er fastsatt i kommuneloven og forskrift. Kommunedirektøren vurderer at forslag til Strategidokument 2025–2028 oppfyller disse kravene. Kravene til økonomiplanen er mer fleksible, men den skal også være realistisk, oversiktlig og i balanse for hvert enkelt år.

Alle budsjetter og alle regnskaper i kommunen utarbeides i henhold til prinsippet om at alle kjente inntekter og utgifter skal med i den perioden de oppstår. De som har budsjettansvar i kommunen har dette ansvaret til sin tildelte nettoramme. I praksis betyr dette at det ikke er noe i veien for at endringer i inntekter og utgifter som oppstår gjennom året, håndteres innenfor en vedtatt netto budsjettamme. Korreksjoner ut over dette håndteres i 1. og 2. rapporteringsrunde til kommunestyret.

Stortinget vil behandle regjeringens forslag til statsbudsjett 2025 før jul. Konsekvensene av Stortingets behandling vil noen ganger være at enkelte av forslagene i statsbudsjettet faller bort, endres eller erstattes med nye. Konsekvensene for kommunene vil være ferdig beregnet av Kommunal- og distriktsdepartementet på nyåret. Kommunedirektøren fremmer sak så tidlig som mulig i 2025 der det redegjøres for konsekvensene av disse endringene og i nødvendig grad foreslås konkrete budsjettendringer som følger av Stortingets vedtak.

Økonomiplanen for 2025–2028 må også forholde seg til kommunestyrets vedtatte finansielle styringsmål.

Det vises konkret til:

- Kommuneloven, spesielt Kapittel 14. Økonomiforvaltning
- KST-sak 275/23 – Strategidokument 2024–2027
- KST-sak 001/24 – Lovlighetskontroll vedtak i sak 275/23 Strategidokument 2024–2027
- KST-sak 035/24 – Korreksjoner og justeringer etter Stortingets endelige budsjettvedtak for 2024
- KST-sak 077/24 – Årsregnskap 2023 for Larvik kommune.
- KST-sak 079/24 – 1. rapportering 2024
- KST-sak 129/24 – Rammesak 2025-2028

- KST-sak 194/24 – Larvik kommune – 2. rapportering 2024
- Enkelsaker som kommunestyret har behandlet så langt i 2024 med vedtak som har konsekvenser for tjenester og økonomi
- Plangrunnlaget for Larvik kommune
- Ståstedsanalyse 2023

Budsjett for kontrollarbeidet 2025

Kommunedirektøren vil videre vise til «Budsjett for kontrollarbeidet 2025», jf. kontrollutvalgssak vedlagt. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 sier følgende om budsjettbehandlingen: «Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjett etter kommuneloven §14–3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.» Kontrollutvalget fremmer med dette en sak til kommunestyret (via formannskapet) om budsjett for kontrollarbeidet i 2025 med en ramme på kr 3 500 000.

I denne saken foreslår kommunedirektøren at budsjettet for kontrollarbeid for 2025 reduseres med kr 500 000 fra 2024 nivå til kr 2 838 000. Forslaget oppfyller dermed ikke kontrollutvalgets budsjettvedtak i møte 1. oktober 2024, sak 51/24, med en foreslått ramme på kr 3 500 000. I merknad til prosessen for budsjett for kontroll og revisjon 2025 henviser Vetaks til Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin uttalelse av 15.10.2020, som konkluderer med at kommunedirektøren ikke kan endre kontrollutvalgets budsjettforslag for kontrollarbeidet før det skal behandles i formannskapet. Det er derfor kun kommunestyret som har anledning til å gjøre endringer i kontrollutvalgets innstilling til budsjett. Kommunestyret må derfor legge kontrollutvalgets forslag til budsjett på kr 3 500 000 til grunn i saksbehandlingen. Netto driftsresultat for 2025 svekkes med kr 662 000 hvis kontrollutvalgets innstilling blir vedtatt.

Merknad fra Vetaks og uttalelse fra departementet er også vedlagt saken.

Handlingsplan Larvik kirkelige fellesråd 2025-2028

Kommunedirektøren vedlegger som vanlig handlingsplanen til Larvik kirkelige fellesråd, vedtatt av fellesrådet 26. september 2024. På denne måten følger planen den politiske behandlingen også i Larvik kommune.

FAKTISKE OPPLYSNINGER:

Etter kommuneloven skal kommunestyret vedta økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året før årsskiftet. Kommunedirektøren viser til forslag til Strategidokument 2025–2028 (vedlagt saken), som også er distribuert elektronisk til kommunestyrets medlemmer og lagt ut på Larvik kommunes hjemmesider sammen med en omfattende analyse av tjenesteproduksjonen; Ståstedsanalysen 2023 samt Demografianalyse 2023. Forslaget bygger i stor grad på gjeldende Strategidokument 2024–2027 og Rammesak 2025–2028, vedtatt av kommunestyret i juni 2024. Også eksterne rammebetingelser, slik disse er definert gjennom lovgivning og rammer i forslaget til statsbudsjett for 2025, er innarbeidet i forslaget.

Frie inntekter- anslag i statsbudsjettet for 2025

Basert på oppdaterte anslag på befolkningstall pr. 01.01.2024 i KS sin prognosemodell anslår kommunedirektøren Larvik kommunens frie inntekter (skatt og rammetilskudd) for 2025 til å bli ca. 3,61 mrd kr.

Budsjettet er basert på at primærkommunene får en realvekst på 5,15 mrd kr mot 5,00 mrd kr som ble signalisert i kommuneproposisjonen. For perioden 2026–2028 er det lagt opp til en realøkning i de frie inntektene (rammetilskudd og skatteinntekter) på 1 % eller ca. 36 mill kr i årlig vekst.

Tilleggsproposisjon til statsbudsjettet for 2025- økt rammetilskudd til kommunesektoren

Kommunesektoren har hatt fallende skatteinntekter gjennom 2024 og i statsbudsjettet for 2025 la regjeringen til grunn et foreløpig anslag på svikt i skatteinntekten for 2024 på mellom 5–7 mrd kr. Som en konsekvens av den krevende situasjonen for kommunesektoren la regjeringen 1. november

2024 fram en tilleggsproposisjon til statsbudsjettet for 2025. Her foreslås det en økt overføring til primærkommunene med 4,3 mrd kr i 2024 og 4,3 mrd kr i 2025 for å dekke skattesvikt og kostnadsøkninger utover det som ble forutsatt i forslag til statsbudsjettet. Regjeringen presiserer at dette er en varig inntektsøkning for kommunesektoren. For Larvik kommune utgjør økningen ca. 37,6 mill kr i 2025 og kommer i tillegg til forslaget i statsbudsjett som er innarbeidet i kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2025–2028. Kommunedirektøren orienterte kommunestyret pr. e-post samme dag om effekten av økningen. Kommunedirektørens forslag til Strategidokument 2025–2028, som ble publisert to dager før tilleggsproposisjonen, inkluderer dermed ikke den økte overføringen og tilsvarende økning i netto driftsresultat. Med økningen vil resultatgraden øke til 1,5 % i 2025, 2,3 % i 2026, 0,9 % i 2027 og 1,1 % i 2028. I snitt for perioden blir resultatgraden 1,5 % og ville med dette imøtekommet kommunens langsiktige mål, som er 1,5 %. Det presiseres at selv med tilleggsbevilgningen ligger resultatgraden betydelig under også dette målet i de to siste årene. Det er samtidig en risiko knyttet til at de totale innsparingstiltakene i 2025 på rundt 178 mill kr, og som øker i årene deretter, ikke blir realisert som foreslått. Dette kan sette ytterligere press på kommunens driftsbudsjetter fremover og spesielt inn mot 2027 og 2028. En reversering av innsparingstiltak på bakgrunn av bevilgningsøkningen vil derfor medføre en uheldig utsetting av nødvendige innsparinger. På bakgrunn av dette, og behovet for å bygge reserver fremover, anbefaler kommunedirektøren at tilleggsbevilgningen i sin helhet tilfaller kommunens budsjetterte netto driftsresultat samtlige år.

I statsbudsjettet for 2024 var det lagt til grunn en reduksjon i stønadsperioden for kontantstøtte fra 1. august 2024 som ville føre til økt etterspørsel etter barnehageplass. Ved en feil ble ikke helårsvirkning av denne endringen kompensert for i forslag til statsbudsjett for 2025. Regjeringen har derfor i tillegg foreslått et økt rammetilskudd til kommunene med 198,1 mill kr. For Larvik kommune utgjør dette ca. 1,5 mill kr og beløpet foreslås fordelt til virksomhet Barnehage hvor effektene av denne endringen oppstår i form av økt etterspørsel etter barnehageplasser. Dette vil bli lagt fram for kommunestyret for vedtak i korreksjonssaken sammen med eventuelt andre endringer i Stortingets endelige budsjettvedtak for 2025.

Kommunedirektøren legger fortsatt til grunn at rammebetingelsene knyttet til kommunens økonomi vil være stramme også i årene fremover. Dette er i tråd med klare signaler gitt i de siste årenes kommuneproposisjoner og forslagene til statsbudsjett.

Lønns- og prisstigning, kommunal deflator

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter for 2025 er det lagt til grunn en kostnadsvekst (deflator) på 4,1 %. Lønnsveksten utgjør 4,5 % og prisveksten 3,5 % av den kommunale deflatoren. Det betyr at det forventes at priser og lønninger samlet i kommunesektoren vil øke med 4,1 % fra 2024 til 2025. Kommunen må selv sikre at øvrige inntekter øker med samme prosent for å dekke hele lønns- og prisveksten i budsjett 2025.

Inntekter fra eiendomsskatt

Eiendomsskatt ble vedtatt avvirket fra 1. januar 2025 (jf KST-001/24 og KST-129/24). Kommunedirektøren har derfor ikke budsjettert med inntekter fra eiendomsskatt i forslag til Strategidokument 2025–2028.

Økte strømknudnader

Siden høsten 2021 har det vært unormalt høye strømpriser på Sør- og Østlandet i Norge. Prisøkningen har vært en stor belastning for kommunen siden. I budsjettet for 2023 ble det avsatt 50 mill kr fra disposisjonsfondet for å dekke opp for merutgiftene. I økonomiplan for 2024–2027 innarbeidet kommunedirektøren en økning på 30 mill kr i samtlige år til økte energiknudnader. Dette forelås videreført i 2025–2028 og er innarbeidet i forslag til økonomiplan.

Til tross for at økningen videreføres er det fortsatt en risiko for at de faktiske strømknudnadene kan bli høyere enn budsjettert. Midlene er budsjettert på sentrale poster og foreslås fordelt av kommunedirektøren gjennom 2025 i takt med utviklingen i strømprisene. Bølgen, Larvik kirkelige

fellesråd og Det nasjonale aldershjem for sjømenn kan også tildeles midler fra denne sentrale potten etter en nærmere vurdering.

Rentesats og renteutgifter

Kommunedirektøren legger til grunn Kommunalbankens anslag, som i år kun baserer seg på markedets forventninger, for fremtidig rentenivå pluss et påslag på 0,5 % i beregningen av renteutgifter på nye låneopptak. Rentesatsen er satt til 4,30 % i 2025, 3,75 % i 2026 og 3,80 % i 2027 og 2028. Grunnet fastrentelån er rentesatsen på eksisterende lån noe lavere, med 4,07 % i 2025, 3,66 % i 2026, 3,63 % i 2027 og 3,39 % i 2028. Renteutgiften knyttet til netto lånegjeld, som er høyere enn fjoråret, blir med dette ca. 2,4 mill kr høyere i forslaget til 2025 enn beløpet i økonomiplan 2024 - 2027 for samme år. Det ligger som vanlig en betydelig risiko i de forutsetningene som er tatt om utvikling i rentenivået de neste fire årene. Den forventede rentenedgangen i Norge har latt vente på seg gjennom hele 2024, og det er fortsatt en risiko for at dette vedvarer inn i 2025.

Vann- og avløpsprosjekter og gebyrer

Etter krav fra Mattilsynet har Larvik kommune levert en forpliktende framdriftsplan med en løsning for reservevann innen første halvår 2028. I KST- 149/23 ble det vedtatt at Larvik kommune blir medlem av Vestfold Vann IKS slik at vi tilfredsstiller dette kravet.

Det må legges en ca. 5 km lang overføringsledning for å etablere forbindelse mellom Vestfold Vann IKS og forsyningssystemet til Larvik kommune. Forbindelsen vil bli mellom Seierstad vannbehandlingsanlegg og Fagerli høydebasseng. Kostnadene knyttet til overføringsledningen er beregnet til 156 mill kr.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har satt krav til Lillevik renseanlegg om at avløpsvannet skal renses for organisk stoff (sekundærrensing). Kommuner rundt Oslofjorden må forvente å få krav også om nitrogenrensing av avløpsvannet. Det er derfor vedtatt at Lillevik renseanlegg skal utvides for rensing av nitrogen i tillegg til rensing av organisk stoff. Det er vedtatt en kostnadsramme på 893 mill kr. Det er sendt søknad til Statsforvalteren om utsatt frist til 31.12.29.

Det er vedtatt å bygge et nytt renseanlegg for Kvelde på et område vest for Kvelde sentrum. I kommunestyret sak 062/24 ble det bevilget 458 mill kr til Kvelde renseanlegg med ledningsnett, samt 30 mill kr til nytt ledningsnett vannforsyning. Det er beregnet at kostnadene med 85 % sannsynlighet vil holde seg innenfor dette beløpet. Byggestart vil være våren 2025.

Budsjettmidlene til investeringene i vann- og avløp deles opp i rehabilitering og nye tiltak. Fire store og kostnadskrevende rehabiliteringsprosjekter startet opp i 2023. Disse avsluttes i 2024 og 2025. I 2025 starter to nye store rehabiliteringsprosjekter. I 2. rapportering 2024 ble det vedtatt å omdisponere 53 mill kr fra Lillevik renseanlegg i 2024. Rammen for Lillevik økes tilsvarende i de kommende årene. Kommunedirektøren har i Strategidokumentet 2025–2028 foreslått ytterligere 20 mill kr til rehabilitering av avløpsledninger i 2025. Før sommerferien 2025 vil det bli lagt frem en revidert utgave av Kommunalteknisk plan, der behovet for utskifting av vann- og avløpsnett i perioden 2026–2033 blir omtalt.

Utgiftene knyttet til investeringer i vann- og avløpsanlegg vil bli belastet Larviks innbyggere i form av en betydelig økning i de kommunale vann- og avløpsgebyrene i årene som kommer.

Larvik kirkelige fellesråd - investering på Kvelde kirkegård, jf KST- 129/24

I Rammesak 2025–2028 ble det vedtatt, under punkt n. om utredningsforslag, å bevilge 10,6 mill kr til investering i utvidelse av Kvelde kirkegård. Utredning utført av Larvik kirkelige fellesråd i september 2024 beskriver at det er svært få ledige graver igjen i Kvelde, men at Larvik kommune samlet sett har nok kapasitet til antall graver for befolkningen i henhold til gravplasslovens §2. På dette grunnlaget har kommunedirektøren ikke inkludert investeringen i forslaget. Utredning er vedlagt.

Bølgen kulturhus - investeringstilskudd 2025

Ved behandlingen av Larvik kommunes Strategidokument for 2024–2027, jf KST 275/23, vedtok kommunestyret å kutte investeringsmidlene til Bølgen fra og med 2025.

Styret i Bølgen vedtok i styresak 33/24, punkt 2 - Drift og investeringsbudsjett 2025, å søke Larvik kommune om investeringsmidler på 1,5 mill kr. I tillegg vil Bølgen aktivt søke eksterne midler for å øke investeringsrammen ytterligere. Styret mener det er avgjørende for Bølgens posisjon og kunne fortsette å framstå som en moderne og tidsriktig arena som tilfredsstiller brukernes krav til standard, funksjonalitet og komfort. Bølgen skal kunne formidle det beste av kulturopplevelser og være et attraktivt konferansesenter. Derfor er det nødvendig med et kontinuerlig og langsiktig program for fornyelse og videreutvikling av bygningen med teknisk utstyr og inventar. For å møte disse kravene mener styret i Bølgen at det er nødvendig å ha et minimumsnivå av investeringsmidler.

I kommunedirektørens forslag til Strategidokument 2025–2028 for Larvik kommune ligger det ikke inne investeringsmidler til Bølgen i økonomiplanperioden, på bakgrunn av vedtak i Strategidokument 2024–2027.

Rammesak 2025-2028, pkt. j - Budsjett og nøkkeltall

I rammesaken (jf KST-129/24) ble det vedtatt at det i Strategidokument 2025–2028 skulle fremkomme budsjett og nøkkeltall for den enkelte virksomhet i kommunen. I strategidokumentet fremkommer det budsjetter for samtlige virksomheter. Alle tjenesterområder jobber også etter et sett med mål og tilhørende indikatorer som også fremkommer i dokumentet. Virksomheter styres etter økonomiske rammer og mål, og ikke resultatmarginer, rentabilitet og så videre. Dette gjør det vanskelig og lite relevant å utarbeide nøkkeltall på virksomhetsnivå. For kommunen som helhet er det derimot vedtatt en rekke nøkkeltall (resultatgrad, gjeldsgrad osv) som det rapporteres på i strategidokumentet og årsevalueringen.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER:

Rammesak 2025–2028

Ved behandlingen av rammesaken for 2025–2028 gjorde kommunestyret i sak 129/24 vedtak om at “Rammesaken legges til grunn for det videre arbeidet med Strategidokument 2025–2028”. Vedtaket i rammesaken, som gjelder økonomien direkte, er gjort i følgende punkter:

Skatt og statlig rammetilskudd budsjetteres for 2025 i tråd med de signalene som er gitt i kommuneproposisjonen for 2025 og ut fra det som kan avledes av de forutsetninger statsbudsjettet har om frie inntekter. For årene 2026–2028 budsjetteres det med 1 % realvekst.

I tråd med vedtaket i rammesaken er det lagt inn en realvekst i de frie inntektene på 1 % for årene 2026 til 2028. Dette er innenfor den veksten som har vært i kommuneopplegget de siste årene og i tråd med det som har vært lagt inn i økonomiplanen i kommunens strategidokument i mange år.

Status finansielle styringsmål

Politisk og administrativ ledelse har i flere år vært omforente om at kommunens økonomiske

situasjon tilsier en betydelig grad av styring og disiplin. Det er samtidig et krav i kommuneloven § 14–2 at kommunestyret selv skal vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. På bakgrunn av dette har kommunestyret vedtatt til sammen fire finansielle styringsmål som skal ligge til grunn for å styre de økonomiske disposisjonene. De vedtatte styringsmålene består av resultatgrad, handlingsregel for lånegjeld, en robust størrelse på den frie delen av disposisjonsfondet og langsiktig nedbygging av kommunens kjernegjeldsgrad.

Kommunedirektøren legger frem et forslag som imøtekommer tre av de fire finansielle styringsmålene. Unntaket er den frie delen av disposisjonsfondet, som er estimert til å ligge lavere enn 5 % av driftsinntektene i perioden. I sum er forslaget finansielt svakt, spesielt i de to siste årene i økonomiplanen.

I Rammesak for 2025–2028 (jf KST- 129/24) ble det vedtatt at styringsmålet for resultatgrad nedjusteres til minimum 0,5 % (fra 1,5 %) for Strategidokument 2025–2028 og at det er et mål at kommunestyrets tre andre vedtatte finansielle styringsmål skal nås i løpet av strategidokumentperioden. I forslaget er netto driftsresultat 0,8 % av driftsinntektene i 2025, 1,5 % i 2026, 0,1 % i 2027 og 0,3 % i 2028. I snitt er resultatgraden på 0,7 % i perioden. Forslaget

imøtekommer dermed det vedtatte styringsmålet. Det må understrekes at styringsmålet på 0,5 % er finansielt svakt og at det forblir et langsiktig mål å kunne budsjettere med en resultatgrad på 1,5 %. Det er kommunedirektørens vurdering at resultatnivået i forslaget er svakt, spesielt i de to siste årene. Forslaget fremmes med en svak utvikling i netto driftsresultat grunnet økte budsjetter til Helse og mestring, spesielt fra 2027 og fremover. I tillegg kan reservene og de økonomiske musklene forbli på et lavt nivå, som vil gjøre det vanskelig å håndtere uforutsette hendelser og svingninger i kommuneøkonomien uten å måtte gjennomføre budsjettkutt i driftsnivået.

Kommunedirektøren har hvert år et mål om at den budsjetterte veksten i kjernegjelden skal være betydelig lavere enn den forventede veksten i frie inntektene. Formålet er at veksten i kjernegjelden skal være lavere enn veksten i frie inntekter (jf KST-293/18), samtidig som kjernegjelden nærmer seg 70 % av de frie inntektene som vedtatt av kommunestyret (jf KST- 120/21). I år var målsettingen i budsjettarbeidet å begrense veksten i kjernegjelden til 1 % årlig. Investeringsplanen er finansiert av salg av barnehager (100 mill kr i 2025 og 150 mill kr i 2026) samt egenfinansiering av investeringer (50 mill kr i både 2025 og 2026). Det er ikke budsjettert med egenfinansiering i 2027 og 2028, da det er behov for å bevare en buffer på den frie delen av disposisjonsfondet. Som et resultat av dette er kjernegjelden i dette forslaget beregnet til å øke med rundt 0,3 % årlig i årene 2025 til 2028. I et litt lengre perspektiv, fra utgangen av 2023 til 2028, er den årlige veksten i kjernegjelden på ca. 1,4 %. Den årlige veksten i frie inntekter kan forventes å være høyere enn begge disse fremover. Kommunedirektøren mener derfor at forslaget til investeringsplan er innenfor handlingsregelens rammer og at kjernegjelden vil kunne gradvis nærme seg 70 % av de frie inntektene i perioden.

Den frie delen av disposisjonsfondet var nesten 296 mill kr ved inngangen til 2024, eller ca. 6,5 % av kommunens driftsinntekter. Etter avsetninger vedtatt i 2024, og bruk av egenfinansiering til investeringer i årsbudsjettet for 2024 og økonomiplanen for 2025 og 2026, faller den frie delen til 63 mill kr. Dette utgjør ca. 1,4 % av driftsinntektene og er dermed langt under det vedtatte styringsmålet på 5,0 %. Det presiseres at budsjettert overskudd på drift ikke er lagt til, da det bør være et prinsipp at det ikke budsjetteres med bruk av fond basert på potensielle overskudd i fremtiden. Kommunens buffer mot uforutsette hendelser og evne til å jevne ut svingninger i kommunens inntekter og utgifter er derfor begrenset i økonomiplanen. Styringsmålet oppnås dermed ikke i perioden.

Gebyrer og betalingssatser

Forslag til gebyrer og betalingssatser for 2025 er innarbeidet som en del av strategidokumentet. I oppsettet er det også vist hva tilsvarende sats er i 2024 og hva som er økningen i kroner og prosent.

Strukturendringer virksomhet Skole: Langestrand skole og Hvarnes skole nedlegges fra august 2025

Kommunedirektørens forslag inneholder innsparingstiltak knyttet til strukturendringer for virksomhet Skole. Tiltaket består av flere elementer; reduksjon knyttet til to årsverk med undervisningspersonale samt reduksjon i administrative og merkantile funksjoner grunnet nedleggelse av Hvarnes og Langestrand skole. Nedleggelse av disse to skolene inngår som et første skritt til en mer effektiv skolestruktur. Endringene gjennomføres fra 01.08.2025.

Verken opplæringsloven eller annet regelverk har innholdsmessige regler for endring av skolestruktur, det vil si regler for når det er lovlig eller ulovlig å legge ned eller opprette en skole. Avgjørelsene knyttet til skolestruktur ligger i kjerneområdet av den kommunale handlefriheten. En avgjørelse må bygge på kommunestyrets økonomiske, politiske og samfunnsmessige prioriteringer.

Ved skolenedleggelse skal det foretas "en barns beste vurdering". Dette følger av barnekonvensjonen artikkel 3 FNs konvensjon om barnets rettigheter artikkel 3 nr. 1.

Forskningen er ikke tydelig på om små skoler er bedre enn store skoler, eller omvendt. Det er heller ikke et område det har blitt forsket mye på. Ifølge utdanningsforskeren John Hattie kommer skolestørrelse på 63. plass over forhold som påvirker elevenes prestasjoner. Det er altså mange andre forhold som påvirker effekten av læring langt sterkere. I en nyere studie finner man ingen langsiktige effekter hos elever som er påvirket av skolenedleggelse, verken på sjansen for å fullføre videregående opplæring eller på høyest fullførte utdanning.

Det er behov for at elevrådet og samarbeidsutvalget uttaler seg før endelig beslutning tas. Kommunedirektøren har tatt initiativ til at dette skjer og uttalelsene er vedlagt.

- **Langestrand:** Skolen jobber godt og får resultater som er innenfor normalområdet. Skolen er likevel noe sårbar når det gjelder læringsmiljøet. Det er ingen opplagte skolefaglige argumenter for å legge ned skolen, men elevene vil kunne få et like godt tilbud på en annen skole. Avstanden til nærliggende skoler er kort og vil ikke medføre vesentlige belastninger. Bygningen er preget av manglende vedlikehold som påvirker læringsmiljøet negativt. Vedlikeholdsetterslepet øker fra år til år.
- **Hvarnes:** I stabile perioder jobber skolen godt, men det skal lite til før de får store utfordringer. Skolen er sårbar. Det handler om sykmeldinger, rekruttering, samlet kompetansemiljø og et meget sårbart læringsmiljø. Det vurderes at elevene rent skolefaglig og læringsmiljømessig vil profitere på å komme til en større skole. Reiseavstanden vil medføre en merbelastning i tid, men transporten vil kunne tilrettelegges slik at den er trygg. Bygningen er preget av manglende vedlikehold som påvirker læringsmiljøet negativt. Vedlikeholdsetterslepet øker fra år til år.

KONSEKVENSER FOR BEFOLKNINGSVEKST, VERDISKAPING OG ØKT KOMPETANSE:

I forslaget til Strategidokument videreføres tiltak for å tilrettelegge for å fortsette den gode veksten innen tilflytting og næringsutvikling.

MILJØFAKTORER:

I Strategidokumentet 2025–2028 legges det fram et klimabudsjett for kommunen som viser utslippsreducerende tiltak. Klimabudsjettet er direkte integrert i strategidokumentet, og skal dermed følges opp på lik linje med andre elementer i strategidokumentet. Klimabudsjett er et styringsverktøy for å kunne anta effekten av klimatiltak. Hensikten er å benytte et konkret verktøy for å jobbe så målrettet som mulig for å redusere kommunens klimagassutslipp. Arbeidet med klimabudsjett er fremdeles under utvikling, og med tiden vil vi med stor sannsynlighet klare å sette flere og bedre utslippstall på tiltakene. Klimatiltakene i Larvik kommune sitt klimabudsjett er tiltak som kommunen kan gjennomføre innenfor de økonomiske rammene foreslått i økonomiplanen for samme periode. Klimatiltak hvor kommunen ikke har noen konkrete virkemidler er ikke med. Det er viktig å presisere at de virkemidlene og mulige klimatiltak larvikssamfunnet som helhet har er betydelig flere enn de som fremgår av dette klimabudsjettet. Hvis vi skal klare å gjøre de nødvendige klimagasskuttene i Larvik kommune, for å bidra til at Norge når sine internasjonale forpliktelser, må hele larvikssamfunnet jobbe sammen for å nå målene, Larvik kommune sine virkemidler alene vil ikke være tilstrekkelige for å nå vedtatte klimamål.

KONSEKVENSER FOR BARN OG UNGE:

Strategidokumentet har betydning for gruppene barn og unge. Under den enkelte virksomhet er det blant annet redegjort for forslag til endringer i tjenester og økonomi. Det henvises til disse omtalene i dokumentet.

ALTERNATIVE LØSNINGER:

Det finnes flere alternative løsninger i en så stor og sammensatt sak som Strategidokument 2025–2028. Forslaget inkluderer innsparingstiltak på totalt 178 mill kr, som er kommunedirektørens “Pri 1” forslag. Samtidig er det listet opp alternative innsparingstiltak klassifisert som “Pri 2” og “Pri 3” forslag. Disse anses å være mer belastende for tjenestene til innbyggerne samlet sett, og anbefales derfor ikke. Kommunedirektørens forslag legger betydelig vekt på at realismen skal være ivarettatt i det strategidokumentet som vedtas.

VURDERINGER OG KONSEKVENSER:

Larvik er en lavinntektskommune med høyt utgiftsbehov og høy lånegjeld. Forslaget til statsbudsjett for 2025, og tilleggsbevilgningen annonsert 1. november, endrer ikke omstillingsbehovet i

kommunen. I tillegg er kommunens økonomi stadig presset av blant annet økte finanskostnader og prisinflasjon, inkludert høye strømpriser. Kommunedirektørens forslag må derfor nødvendigvis inneholde stramme prioriteringer og tiltak som er tilpasset kommunens ordinære drift og økonomiske rammer. I gjeldende økonomiplan er kommunens innsparingskrav på ca. 187 mill kr i 2025. I dette forslaget er noen virksomheter tildelt økt ramme og noen vedtatte innsparingstiltak foreslått reversert. Samlet sett er ca. 60 mill kr fordelt ut i rammene, samtidig som forslaget inneholder nye innsparinger på nesten 51 mill kr. Forslaget inneholder dermed totale innsparinger på ca. 178 mill kr i 2025. Selv med store innsparingstiltak er forslaget finansielt svakt, spesielt grunnet en lav resultatgrad i 2027 og 2028 og en fri del av disposisjonsfondet som ligger langt under styringsmålet.

Det er lagt ned et omfattende arbeid i forslaget til økonomiplan som er stramt nok og på et nivå som kan gjøre det mulig å levere gode og forsvarlige tjenester innenfor budsjettammene. Innsparingstiltakene i forslaget er derfor nødvendige å gjennomføre. Kommunedirektøren foreslår derfor ingen endringer av tiltakene som er lagt fram i forslaget og anbefaler at de økte overføringene i tilleggspolisproposisjon til statsbudsjettet for 2025, som er ment å dekke skattesvikt og kostnadsøkninger utover det som ble forutsatt i forslag til statsbudsjettet, går til å styrke budsjettet netto driftsresultat tilsvarende.

De finansielle svakhetene i forslaget er hovedsakelig knyttet til resultatgraden. I perioden som helhet, og spesielt i 2027 og 2028, er netto driftsresultat langt under det Teknisk beregningsutvalg anbefaler (1,75 % av driftsinntektene) og kommunenes langsiktige mål på 1,5 %. Forslaget, som har en gjennomsnittlig resultatgrad på 0,7 % i perioden, imøtekommer kommunestyrets vedtak med en resultatgrad på minimum 0,5 %. Det må understrekes at dette er et svakt nivå, som gjør at forslaget ikke genererer tilstrekkelig med reserver til å møte uforutsette hendelser eller til å øke fremtidig egenfinansiering av investeringer.

Det ligger også som vanlig en betydelig risiko i de forutsetningene som er tatt om utvikling i rentenivået de neste fire årene. Den forventede rentenedgangen i Norge har latt vente på seg gjennom hele 2024, og det er fortsatt en risiko for at dette vedvarer inn i 2025. Strømprisene forblir også svært høye. Kommunedirektøren viderefører derfor økningen på 30 mill kr for alle årene i perioden som ble lagt inn og vedtatt i strategidokumentet for 2024–2027, inkludert 2028. Det er en risiko for at dette kan vise seg å være utilstrekkelig.

Kommunen har heller ikke råd til å vedlikeholde bygningsmassen i tilstrekkelig grad og vedlikeholdsetterslepet øker derfor stadig. Det foreligger flere analyser som viser at kommunen har et betydelig vedlikeholdsetterslep på sin bygningsmasse. Dette forbedres ikke gjennom det fremlagte forslaget der kommunedirektøren igjen har måttet gjøre en prioritering mot den bemanningsmessige delen av tjenesteproduksjonen. Vedlikeholdet taper igjen mot behovet for hender og hoder i tjenesteproduksjonen. På noe lengre sikt betyr dette at kommunen får et økende behov for vedlikehold og flere akutte situasjoner. Dette understreker behovet for arealeffektivisering i Larvik kommune, som nå er godt i gang. Forslaget er også preget av at det heller ikke er nok handlingsrom for blant annet innsats innen klima og miljø, forebyggende tjenester og tidlig innsats.

Profil og prioriteringer – drift

Som en konsekvens av nye økonomiske tider må kommunesektoren tilpasse seg en ny virkelighet. Tydelige signaler om at kommunesektoren må klare seg med færre økonomiske midler i framtida videreføres. Denne situasjonen er velkjent i Larvik, og har sammenheng med flere faktorer. For det første begynner nå demografiutfordringene å vise seg for alvor. I tiden fremover vil det bli en markant økning i antall eldre over 80 år, samtidig som barnetallet er forventet å synke. Det betyr at det både er færre til å finansiere velferden, samtidig som det blir færre hender som kan utføre oppgavene.

Fremover må omstilling og utvikling i større grad skje gjennom større omlegginger og strukturelle grep for å oppnå en fremtidig bærekraftig økonomi. Erkjennelsen av at vi fremover ikke kan levere tjenester på det nivå vi gjør i dag er tydelig. Vi løser ikke utfordringene alene. Et godt lokalsamfunn

utvikler vi sammen i fellesskap. Det betyr at kommunen må samarbeide og samhandle med innbyggere, frivillighet og næringsliv, og det betyr at de ansatte i kommunen må samarbeide på tvers av tjenester og virksomheter for å finne gode løsninger sammen. For å mestre dette vil vi samle de prioriterte tiltakene for perioden under programmet Framtidas kommune. Programmet erstatter Bærekraft 2030. Dette gjøres for å sikre den nødvendige omstilling vi som samfunn og kommuneorganisasjon må gjennomføre i tiden fremover. Dette er nærmere beskrevet under overskriften "Planen vår - Framtidas kommune".

I gjeldende økonomiplan er kommunens innsparingskrav på ca. 187 mill kr i 2025. I dette forslaget er noen virksomheter tildelt økt ramme og noen vedtatte innsparingstiltak foreslått reversert. Samlet sett er ca. 60 mill kr fordelt ut i rammene, samtidig som forslaget inneholder nye innsparinger på nesten 51 mill kr. Forslaget inneholder dermed totale innsparinger på ca. 178 mill kr i 2025. Selv med store innsparinger inkludert i driftsbudsjettet er forslaget finansielt svakt, spesielt grunnet en lav resultatgrad i 2027 og 2028 og en fri del av disposisjonsfondet som ligger langt under styringsmålet.

Kommunedirektøren har i forslag til strategidokument for 2025–2028 prioritert seks områder som skjermes for kutt og som skal gjøre kommunen i stand til å lykkes i arbeidet med:

1. Utenforskap
2. Barn og unge - tidlig innsats og forebygging
3. Tjenestene til hjemmeboende eldre
4. Funksjonshemmede - flere under samme tak
5. Tilrettelegging for fortsatt vekst og utvikling
6. Beredskap og miljø

Profil og prioriteringer – investeringer

I investeringsplanen er de fleste tiltak fra Strategidokumentet 2024–2027 videreført. Planen karakteriseres av flere store investeringer innen Helse og mestring samt vann, avløp og renovasjon (VAR). Kommunen befinner seg i en periode hvor investeringer knyttet til VAR, som betales av Larviks innbyggere via kommunale gebyrer, overstiger investeringstakten på kjerneinvesteringer. Her er det budsjettet med nesten 1,4 mrd kr på tre store prosjekter de neste seks årene: Kvelde avløpsrensplan, Lillevik RA – sekundærrensing og nitrogenfjerning, samt ny overføringsledning fra Seierstad til Fagerli.

Kommunedirektørens forslag følger opp handlingsregelen for lånegjeld ved både å begrense nye investeringer som finansieres ved låneopptak, ved å redusere investeringer som allerede ligger inne i gjeldende økonomiplan samt å skyve investeringer ut i tid når dette er mulig.

Vedlegg

Merknad til prosessen for budsjett for kontroll og revisjon 2025
Referat fra SU Hvarnes skole
svar-pa-oppfølgingssporsmal-vedrorende-tolkningen-av-koml.-23-5
Utredning kvelde kirkegård
Uttalelse Elevråd Hvarnes skole
Uttalelse fra elevrådet ved Langestrand skole_
Uttalelse SU på Langestrand skole
2025-2028-strategidokument-kommunedirektørens-forslag
Handlingsplan LKRF 2025-2028 vedtatt

Vedlegg

Melding om vedtak, Kontrollutvalgssak 51_24 «Budsjett for kontrollarbeidet 2025 – Larvik kommune»